

RandKrant

M A A N D B L A D

VOOR DE BEWONERS VAN DE VLAAMSE RAND

RED

~~MICHEL~~
RENAULT

volksunie
jongeren

RENAULT
BLIJFT IN
VILVOORDE

volksunie
jongeren

De les van Renault-Vilvoorde
Europeanen ruilen rand voor Brussel
Figuranten Sabine Appelmans:
Met beide benen op de grond gebleven
Palliatief Dagcentrum in Wemmel:
Een intieme plek waar de patiënt herleeft

Verminderde buitenlandse druk op Vlaams-Brabant

Europeanen ruilen rand voor Brussel

De klacht is bekend: de buitenlanders in de rand integreren zich zelden en stillen hun culturele honger in Brussel. Toch lijkt er een verschuiving bezig te zijn. De buitenlanders beginnen hartje Brussel te ontdekken en gaan ook steeds dichterbij het centrum wonen. Deze evolutie tekent zich af in een studie van de Leuvense sociale geograaf Christian Kesteloot. Ze dient met de meeste aandacht te worden gevolgd en moet ongetwijfeld worden vervolledigd, temeer omdat ze een nieuw licht kan werpen op de woonsituatie in de rand.

2

The hypothesis that the multicultural character of Brussels is giving the city an identity very much its own has now been supported by scientific research.

A study conducted by Professor Kesteloot (a social geographer at the KU Leuven) reveals that the Europeans are abandoning Flemish Brabant and moving to Brussels. 'We note that the increase of Europeans in the outskirts and other communities of Flemish-Brabant is slowing, and that they are also settling in the Brussels capital', says Professor Kesteloot. In his analysis Kesteloot indicates that, before the 1990's the groups of foreigners he studied so far (French, British, German and Dutch) preferred to establish themselves in the eastern outskirts of Brussels.

Proximity to their own national schools was the decisive factor in this choice. 'Since 1991, however, the Europeans have been fanning out, partly to other communities in the outskirts or elsewhere in Flemish-Brabant. However, a large majority are moving to Brussels'.

Europeans trading in the outskirts for Brussels

Kesteloot found. The study indicates that between 1991 and 1996 it was above all the French group whose presence increased spectacularly in Brussels, with a strong preference for the Canal zone and the real heart of the city. The presence of Dutch in the centre of Brussels is also increasing, while their numbers are also increasing in the more outlying communities in Flemish-Brabant. The British and Germans too are being increasingly drawn by Brussels' inner city. Professor Kesteloot's study (which had been commissioned by the newspaper 'De Standaard') should undoubtedly be pursued and extended, especially because of the new light it might cast on the housing situation.

Toen ze onlangs als 'FiguranDt' aan bod kwam in dit blad, vroeg Els barones Witte, de rector van de Vrije Universiteit Brussel, zich af of Brussel nog wel een Franstalige stad is. 'Mijns inziens is de Brusselse taalsituatie het laatste decennium veel complexer geworden. De meertaligheid is er omvangrijker dan ooit en het is volgens mij belangrijk om aan te tonen dat Brussel een heel eigen identiteit aan het verwerven is die niet langer onder de noemer valt van de klassieke opdeling in Franstaligen en Nederlandstaligen', aldus rector Witte. Ook andere FiguranDten wezen op het groeiend multicultureel karakter van Brussel, dat nog wordt versterkt door de gewoonte bij de buitenlanders uit de rand om hun culturele en andere ontspanning in de hoofdstad zoeken.

Deze belangrijke vaststellingen hebben nu een wetenschappelijke onderbouw gekregen met een recent onderzoek van professor Christian Kesteloot van de Katholieke Universiteit Leuven. Kesteloot, zelf een Brusselaar, volgt als sociale geograaf die ontwikkelingen al lang op de voet. Hij verdiende eerder zijn sporen als auteur van de

Armoede-atlassen van Vlaanderen en Brussel. Anders dan de klassieke, beschrijvende aardrijkskunde zoekt de progressieve geografie naar verbanden tussen de economische, sociale en politieke evolutie van een maatschappij en de ruimtelijke ordening of omgekeerd. Kesteloot hoort onmiskenbaar thuis in de kring van die 'progressieve geografen'.

Afnemende druk

Nu heeft Kesteloot een nieuwe trend vastgesteld. 'Europeanen verlaten Vlaams-Brabant en trekken naar Brussel. De vakterm uit de sociale geografie om dat fenomeen aan te duiden, is 'gentrification'. We merken dat de toename van Fransen, Britten, Duitsers en Nederlanders in de rand en andere gemeenten van Vlaams-Brabant vermindert en dat deze groepen zich ook in de Brusselse binnenstad vestigen', aldus professor Kesteloot. Gentrification is zo'n klassiek duur woord uit een vakgebied. Het is afgeleid van 'gentry' of landadel, bemiddelde klasse. Gentrification slaat dus op de verbetering van een wijk door de komst van bewoners uit een beter milieu. Zo staat het in contrast met 'verpaupering'.

In zijn analyse stipt Kesteloot aan dat de buitenlanders die hij nu bestudeerde (Fransen, Britten, Duitsers en Nederlanders) zich tot het begin van de jaren negentig bij voorkeur in de oostelijke rand van Brussel vestigden: Kraainem, Tervuren, Overijse en Wezembeek-Oppem. De nabijheid van eigen scholen gaf daarbij de doorslag. 'Sinds 1991 neemt de druk op die gemeenten af en zwermen die Europeanen uit, deels naar andere gemeenten in de rand of elders in Vlaams-Brabant. Een grote meerderheid trekt echter naar Brussel: Elsene, Schaarbeek, Brussel-stad, Sint-Gillis of Etterbeek', aldus Kesteloot.

FOTO: RITA DANIELS

Professor Kesteloot

FOTO: PATRICK DE SPIEGELARE

* Geraardsbergen * U weet wel, de muur van * Dan denk je dus automatisch aan koersen en afzien * Helemaal in de lijn van die traditie heeft de plaatselijke SP-afdeling besloten om een tandje bij te steken * De leden krijgen voortaan 1 frank korting per liter benzine * En wie via het partijsecretariaat van SP-volksvertegenwoordiger Dirk Van der Maelen 3000 liter stookolie bestelt, doet zo maar eventjes voor ruim 1000 frank profijt * De SP laat u niet in de kou staan * Met onze SuperPlus komt u verder * Denk aan het milieu, tank 'Sans Plomb' * Als Paul Marchal met zijn Partij voor Politieke Vernieuwing (PNP) slim is, installeert hij her en der wat witte pompen * PNP, Pomp Nog Profijtlijker * De slag om de pomp in Geraardsbergen doet de temperatuur bij de andere partijen oplopen * Volgend jaar zijn er immers verkiezingen en dan is het pompen of verzuipen * De voorzitter uit Leuven * Sommigen noemen die stad Louisville * Ziet er evenwel geen graten in dat men zich verenigt om kortingen te krijgen * Maar als de

GEVONDEN VOORWERPEN

leden alleen komen voor afslag aan de pomp zal Louis zich 'moeien' * Ter verdediging van het pompstation in Geraardsbergen merkte hij overigens op dat andere partijen ook voordelen geven * Zo verwerpt de CVP haar leden met een korting op de Internet-aansluiting * Dat was stookolie op het heilig vuur in de Tweekerkenstraat * Verbolgen over zoveel onwetendheid bij zijn collega nuanceerde CVP-voorzitter Marc Van Peel dat die Internetkorting geen materieel voordeel is, bedoeld om leden te lokken * De korting dient gewoon om 'beter en sneller met de leden te kunnen communiceren' * Toch maar een dubieuze uitleg van de voorzitter * Precies alsof alle CVP-leden ineens hun plek aan de toeg van café Onder den Toren zouden hebben geruild voor een surfplank op de elektronische snelweg * Overigens is communicatie via Internet niet van gevaar ontbloot * In Zottegem hebben ze er alvast hun buik van vol * Onder dezelfde naam als die van deze gemeente, opende een Nederlandse porno-boer een website * Met ietwat andere bezienswaardigheden dan het plaatselijk gemeentehuis * Louis maakt veiligheidshalve geen gebruik van Internet om de SP te hervormen tot VP * Verleidelijkste Partner * In Wemmel riep hij zijn lokale mandatarissen persoonlijk op om op zoek te gaan naar jong vrouwelijk schoon voor de gemeenteraadsverkiezingen van 2000 * Paul Marchal zoekt daar ook naar * Onze Monica's Lewinsky kunnen dus kiezen welke tijdje ze in hun tank stoppen *

Europeanen ruilen rand voor Brussel 2

Uit een studie van de Leuvense professor Christian Kesteloot blijkt dat steeds meer buitenlanders het centrum van Brussel verkiezen boven een woning in de rand.

'We moeten blijven knokken voor elke arbeidsplaats' 8

Figurandten 10

Sabine Appelmans woont sinds 2,5 jaar in Asse, maar verblijft vaker in het buitenland dan thuis. 'Mijn man en ik zijn geboren Vlamingen, maar eigenlijk sta ik daar niet zo erg bij stil.'

Een intieme plek in Wemmel waar de patiënt herleeft 12

Hoeilaart en zijn kunstenaars 16

Jongeren krijgen de smaak van schaken te pakken 23

Voor visueel gehandicapten is de Randkrant beschikbaar op cassette. Geïnteresseerden kunnen contact opnemen met het Atelier Helen Keller, tel. 02/466 94 40 of met de redactie.

E N O O K N O G

VAN ASSE TOT ZAVENTEM 6 • MAART IN DE RAND 14

ZONDER OMWEGEN 18 • RESTAURANDT 20

VAN TUINEN EN HUIZEN 22 • GASTENBOEK 24

COLOFON

Randkrant verschijnt maandelijks op 134.000 exemplaren en is een initiatief van vzw Informatie Vlaamse Rand.

Hoofdredactie: Henry Coenjaarts

Eindredactie en secretariaat: Geneviève Ostyn

Vormgeving: Mega.L.Una, Brussel

Druk: A. De Cuyper-Robberecht, Zele

REDACTIEADRES:

Kaasmarkt 75, 1780 Wemmel,

tel 02 460 45 12, fax 02 460 32 67

Verantwoordelijke uitgever: Henry Coenjaarts,

Kaasmarkt 75, 1780 Wemmel.

Trendbreuk

Uit de studie blijkt dat in de periode 1991-1996 vooral de groep van de Fransen spectaculair stijgt in Brussel. In de tien jaar na 1981 groeit het aantal Fransen in Brussel van 25.759 tot

26.742 inwoners. Het gaat dus om amper duizend nieuwkomers op één decennium: een zeer mati-

ge stijging. Tussen 1991 en 1996 is er evenwel sprake van een heuse trendbreuk. Het aantal Fransen neemt toe tot 30.837. Dat is een sprong van meer dan 4.000 op vijf jaar tijd. De Fransen leggen daarbij een nadrukkelijke voorkeur aan de dag voor de Kanaalzone en het echte hart van de stad.

De vestiging van de Nederlanders verloopt volgens een iets ander patroon. Hoewel hun aanwezigheid in hartje Brussel (vooral Elsene, Schaarbeek en Ukkel) toeneemt, zwermen ze ook verder uit in verder gelegen gemeenten van Vlaams-Brabant.

Kanaal als grens

Ook de Britten en de Duitsers laten zich meer en meer bekoren door het centrum van de stad. Elsene kreeg de meeste Britten te verwerken: meer dan vijfhonderd op amper vijf jaar tijd. Ook Schaarbeek, Brussel-stad en de Woluwe's werden iets meer 'bri-

tish'. Bij de Duitsers tekent zich een vergelijkbaar patroon af. Tussen 1991 en 1996 vestigen de Duitsers zich opvallend meer in Brussel met een duidelijke voorkeur voor Elsene.

Ukkel en Schaarbeek zijn eveneens in trek. Van de kleine drieduizend Duitsers die er in deze periode bij kwamen, trokken er twee op drie naar de Brusselse binnenstad.

Net als de Britten trekken de Duitsers evenmin de Kanaalzone over. Professor Kesteloot en zijn Instituut voor Sociale en Economische Studies (ISEG) in Leuven voerden deze studie uit in opdracht van De Standaard. In die krant merkt Guido Fonteyn op: 'Eens te meer komt het kanaal in Brussel als een echte grens te voorschijn; Niet alleen de grens tussen oost en west binnen Brussel, maar zelfs als een grens tussen het oosten en het westen van Vlaams-Brabant.'

Minimale beïnvloeding

Op de vraag of uit deze studie ook politieke conclusies moeten worden getrokken, antwoordt Fonteyn voorzichtig bevestigend.

'Dat geloof ik wel, al dient nog veel bijkomend onderzoek te gebeuren. Ik stel met plezier vast dat de overheid van het Hoofdstedelijke Gewest interesse heeft voor de studie en dat minister Jos Chabert al een ontmoeting heeft gehad met professor Kesteloot. Daarbij kreeg Kesteloot de opdracht de tendens verder te onderzoeken, inclusief of en hoe de Belgen in dat patroon passen.'

Voor Fonteyn gelden de nieuwe gegevens ook als referentiekader om de problematiek van de buitenlandse

FOTO: RITA DANIELS

Guido Fonteyn

druk op Vlaams-Brabant juist in te schatten. 'Met het oog op de deelname van burgers uit EU-lidstaten aan de gemeenteraadsverkiezingen in 2000, betekenen deze bewegingen dat van een Europese vloedgolf over Vlaams-Brabant geen sprake kan zijn en dat in de zuidelijke gemeenten van het Brusselse Gewest Britten, Duitsers, maar vooral Fransen, op minimale wijze de uitslagen kunnen beïnvloeden.'

Anderzijds merkt Fonteyn wel op dat de problemen in Brussel zich heel anders zullen stellen als ook niet EU-burgers gemeentelijk stemrecht krijgen. Fonteyn: 'Dan wordt het hoog tijd om te zorgen voor garanties voor de Vlamingen in Brussel. En wordt het dan niet eveneens tijd om na te denken over een regelgeving voor een Europees district Brussel?'

Johan Cuppens

Bob Patet

Provinciale steun voor basisonderwijs in de rand

Toevloed van anderstalige leerlingen vereist specifieke aanpak

Sommige Nederlandstalige basisscholen in de rand tellen tot een derde anderstalige leerlingen. Om die scholen in de gelegenheid te stellen om hun anderstalige leerlingen op een efficiënte manier Nederlands te leren, trekt de provincie Vlaams-Brabant 2,5 miljoen uit voor pedagogisch-didactische ondersteuning.

Het actieplan voor de Vlaamse rand van de Vlaamse regering bepaalt ondermeer dat er steun wordt geboden aan scholen, begeleidingsdiensten en PMS-centra ten behoeve van het aanleren van het Nederlands als tweede taal. De Vlaamse regering doet

opdracht om de situatie in de basisscholen van de faciliteitengemeenten grondig te verkennen en te zorgen voor ondersteuning van scholen die normaal niet onder het onderwijsvoorrangsbeleid vallen', aldus Van Autgaerden. 'Naast die steun en in overleg met de Vlaamse Onderwijsminister, biedt de provincie het Steunpunt nu de financiële mogelijkheid om een 'inscholingspakket' uit te werken dat is toegespitst op de specifieke problemen waarmee het Nederlandstalig onderwijs in de rand wordt geconfronteerd. Dit pakket moet scholen in de toekomst in staat stellen om moeiteloos voor een efficiënt taalonderwijs te zorgen. Uiteraard gaat de aandacht allereerst naar de faciliteitengemeenten, maar daarnaast zullen nog 15 andere scholen in de rand van deze pedagogische en didactische ondersteuning kunnen genieten.'

Uitsluitend Nederlandstalig basisonderwijs

Ten persoonlijke titel pleit de gedeputeerde er overigens voor om de door de Vlaamse Gemeenschap gesubsidieerde Franstalige basisscholen in de rand op relatief korte termijn te sluiten. 'Van deze scholen werd bij de totstandkoming van de taalwetten in het begin van de jaren zestig verwacht dat ze zouden bijdragen tot een versnelde integratie van Franstaligen, maar de praktijk heeft ondertussen geleerd dat daar weinig van terecht gekomen is', aldus Van Autgaerden. 'Wie nu in de rand het Franstalig basisonderwijs volgt, stapt naderhand automatisch over naar het Franstalig secundair onderwijs buiten de provincie. Als men het Nederlandstalig basisonderwijs volgt, zal men dat wellicht ook in het secundair doen en is de integratie in de Vlaamse Gemeenschap verzekerd. Zulks veronderstelt natuurlijk wel dat de Nederlandstalige scholen in de rand voldoende worden uit-

gerust voor de opvang van deze Franstaligen.'

Integreren kost geld

De steun aan het Nederlandstalig basisonderwijs is slechts één van de vele initiatieven waarmee de provincie de integratie van anderstaligen op haar grondgebied wil bevorderen. Alles bij elkaar heeft ze daar op jaarbasis in totaal 22,5 miljoen voor over. Zo werd bijvoorbeeld twee miljoen gespendeerd aan een advertentiecampaignede in augustus en september van vorig jaar om het aanleren van de Nederlandse taal bij anderstaligen te promoten. Op de gratis infotelefoon liepen in het kader daarvan bijna 1.000 aanvragen voor meer informatie binnen. Gezien de lange wachtlijsten voor laaggeschoolden die een taalcursus willen volgen, moet de Vlaamse regering volgens Van Autgaerden dringend over de brug komen met meer middelen voor deze initiatieven. Het gaat in totaal om 23 open scholen voor sociale promotie, centra voor basiseducatie en de VDAB-opleidingen. Die kunnen jaarlijks alvast rekenen op 1,5 miljoen frank steun van de provincie voor het maken van promotie voor hun cursussen Nederlands. Daarnaast zal 750.000 frank worden besteed aan een sensibiliseringscampagne naar bedrijven toe om in hun contacten met klanten uitsluitend het Nederlands te gebruiken.

Luc Vanheerentals

L'afflux d'élèves allophones exige une approche spécifique

Certaines écoles primaires néerlandophones de la périphérie comptent jusqu'à un élève sur trois dont la langue maternelle n'est pas le néerlandais. Afin de permettre à ces écoles de prodiguer efficacement à leurs élèves non néerlandophones l'enseignement du néerlandais, la province du Brabant-Flamand a dégagé un subside de 2,5 millions de FB pour promouvoir l'aide pédagogique-didactique. Elle fait appel, pour ce faire, au 'Steunpunt NT2' (néerlandais comme deuxième langue) de la KU Leuven. L'aide ainsi offerte à l'enseignement primaire néerlandophone n'est que l'une des nombreuses initiatives par lesquelles la province entend promouvoir l'intégration des non néerlandophones. Au total, elle consacre ainsi chaque année 22,5 millions de FB à cette cause.

daarvoor een beroep op het Steunpunt NT2 (Nederlands tweede taal) van de KU Leuven, onder leiding van professor Koen Jaspert.

Tegen die achtergrond kan het enigszins bevreemdend lijken dat de provincie op haar beurt een contract sloot met het Steunpunt NT2.

Herman Van Autgaerden die als gedeputeerde bevoegd is voor het Vlaams karakter van Vlaams-Brabant, verduidelijkt dat de bijkomende miljoenen van de provincie bedoeld zijn als een noodzakelijke aanvulling bij de reeds bestaande ondersteuning.

'In uitvoering van het actieplan van de Vlaamse regering voor de Vlaamse rand, gaf onderwijsminister Van Den Bossche aan Steunpunt TN2 de

VAN ASSE TOT ZAVENTEM

ALLE RANDGEMEENTEN

Brochure maakt buitenlanders wegwijz

De brochure 'Welkom in Vlaanderen' die in zes talen op 40.000 exemplaren wordt gepubliceerd, geeft een antwoord op de vele vragen waarmee buitenlanders zitten als ze hier komen wonen.

De vlot leesbare en rijk geïllustreerde brochure zet niet alleen culturele en toeristische trekpleisters van Vlaanderen in de verf. Je komt ook meer te weten over het land van de fijnproevers, het onderwijssysteem en de onderwijsnetten en over Vlaanderen als deelstaat van het federale België. Daarnaast bevat ze tal van tips over kinderopvang, openbaar vervoer, post, politie, ziekenfondsen, dokters, apothekers,

FOTO: PATRICK DE SPIEGELAERE

gas, water en elektriciteit, huisvuil, kabel en financiële instellingen. De publicatie benadrukt dat de Vlaamse rand buitenlandse werknemers open en gastvrij wil onthalen. Tegelijk stimuleert ze de anderstaligen om zich maximaal in de lokale Vlaamse leefgemeenschap te integreren

en Nederlands te leren. De brochure past in het Actieplan van de Vlaamse regering voor de rand. Ze werd gerealiseerd door de dienst Voorlichting van het ministerie van de Vlaamse Gemeenschap in nauw overleg met de cel Vlaamse rand en de provincie Vlaams-Brabant. Een gespecialiseerd bureau staat in voor de distributie naar de buitenlandse gezinnen. De brochure zal ook ter inzage liggen of verkrijgbaar zijn in de culturele centra, de gemeenschapscentra en scholen in de randgemeenten. Dit bevattelijk naslagwerkje verschijnt in het Nederlands, Frans, Duits, Engels, Italiaans en Spaans. **GH**

HUIZINGEN

Sportclub voor gehandicapten

Mensen die werken in een beschutte werkplaats, begeleid wonen of gewoon wat trager zijn dan anderen, komen in gewone sportclubs amper aan hun trekken. Het Jobhuis van Halle-Vilvoorde, dat deze doelgroep ook al

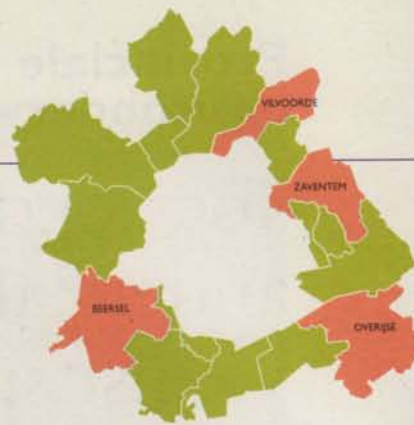
begeleidt bij lessen algemene vorming, vond dat hierin verandering moest komen. 'Ook deze mensen hebben recht op wekelijkse gezonde ontspanning', zo stelt projectverantwoordelijke Karin Van Zele. Daarom ging in november 1997 sportclub Sportief van start. Eénmaal per week op maandagavond komen gehandicapten uit

de regio samen in de sportzaal van de gemeenteschool van Buizingen waar ze zich onder begeleiding van een geschoold trainer kunnen uitleven in balsporten, aerobic, badminton en andere sporten. 'De reacties van de deelnemers zelf zijn bijzonder positief. Sportclub Sportief komt duidelijk tegemoet aan een grote behoefte. Een probleem is alleen nog de subsidiëring. Voor gehandicapten bestaan weliswaar allerlei vormen van tussenkomsten voor algemene vorming, maar niet voor sport. We proberen daar nu een oplossing voor te vinden', aldus Karin Van Zele. **IDH**

Voor meer inlichtingen over Sportclub Sportief: Jobhuis Halle-Vilvoorde, tel. 02/ 361 04 35.

FOTO: PATRICK DE SPIEGELAERE

PROVINCIE
VLAAMS-BRABANT

Telefoon staat roodgloeiend

De telefoonpermanentie die de provincie voor het derde jaar op rij organiseerde, heeft steeds meer succes. Begin januari belden er bijna 400 inwoners van Vlaams-Brabant naar gouverneur De Witte en zijn zes gedeputeerden. Dat is een verdubbeling van het aantal bellers in vergelijking met '96. De provincie Vlaams-Brabant is met die actie het enige openbaar bestuur dat rechtstreeks telefonisch contact met de beleidsverantwoordelijken mogelijk maakt. De actie werd vooraf aangekondigd via dagbladen, de VRT-radio en de regionale televisiezenders Ring-TV en ROB. Dit jaar interpelleerden de bezorgde burgers de 'decisionmakers' over hete hangijzers als de bouw van een afvalverbrandingsoven in Drogenbos en de taalproblematiek in de brede rand rond Brussel. Ook over de toenemende milieu- en lawaaihinder, de mobiliteit en de verkeersveiligheid stelt de Vlaams-Brabander zich wel eens vragen. Maar buiten deze algemene opmerkingen of suggesties bij het provinciale beleid, beperken heel wat oproepen zich tot persoonlijke

vragen. Of er een lapje weidegrond toch geen bouwgrond zou kunnen worden en dergelijke meer. Andere blikvangers waren de vragen over huisvesting, stedenbouw, ruimtelijke ordening en het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen. Verder kreeg de provincie van vele bellers een pluim voor de openbaarheid van bestuur die met deze telefoonpermanentie geen loze belofte blijft.

WS

FOTO: PATRICK DE SPIEGELAERE

VILVOORDE ZAVENTEM

Gratis op de bus

Nieuw personeel van de nationale luchthaven kan gratis op de bus springen. De provincie Vlaams-Brabant en de vervoersmaatschappij De Lijn startten met een project om het openbaar vervoer in de regio te promoten. De initiatiefnemers richten zich tot de nieuwe werknemers omdat die nog voor de keuze staan om hetzij met de wagen, dan wel met het openbaar vervoer naar het werk te pendelen. In een eerste fase wordt een gratis maandabonnement aangeboden voor buslijn 220/221, die Vilvoorde met Zaventem verbindt. Het vervoerproject moet het hoofd bieden aan het verkeersprobleem in de regio. De laatste jaren vestigden zich almaar meer bedrijven in de streek van Zaventem en Machelen,

FOTO: PATRICK DE SPIEGELAERE

met het huidige drukke verkeer tot gevolg. Het initiatief voor de werknemers van de luchthaven breidt mogelijk uit naar de andere bedrijven. Vlaams-Brabant en De Lijn tonen zich tevreden over een vergelijkbaar proefproject in de bedrijvenzone van Haasrode in het arrondissement Leuven. Het bedrijfsvervoerplan voor de luchthaven heeft meer voeten in de aarde. Er werken 18.000 mensen, terwijl er dat in de zone van Haasrode maar 3.000 zijn. Het succes van het plan hangt vanzelfsprekend sterk af van het aantal aanwervingen van nieuwe werknemers.

AVh

FOTO: PATRICK DE SPIEGELAERE

OVERIJSE

Cursus Vlaamse identiteit

Diplomaat Marcel Gunst uit Overijse start vanaf eind februari met een lessenreeks die klaarheid wil brengen in het begrip 'Vlaamse identiteit'. Gunst verrichtte lange tijd onderzoek naar de historische aspecten ervan. De cursus loopt in cultureel Centrum Den Blank in Overijse en mikt vooral op niet-Belgen.

In een reeks van negen lessen, met morele steun van de Vlaamse regering, behandelt Marcel Gunst de geschiedkundige evolutie van de Vlaamse identiteit. De karakteristieken die deze groep onderscheidt van andere, worden daarbij in de verf gezet. Gunst verrichtte meer dan vijf jaar onderzoek. In zijn cursus wil hij de resultaten daarvan op een rijtje zetten. De deelnameprijs is niet mis. 'Tot nog toe schreef niemand in', zegt Gunst, 'daarom heb ik de prijs van de lessenreeks verlaagd van 23.000 naar 16.000 frank. Er zit toekomst in dit onderwerp. Ik ben ervan overtuigd dat er een grote behoefte aan is. Een van de problemen is dat de meeste Franstaligen vinden dat het niet door de beugel kan om zich in te schrijven voor een cursus over Vlaamse identiteit. Die mentaliteit wil ik doorprikken, al zal daar wel wat tijd in kruipen.'

AVh

Meer informatie over de lessenreeks op 0477-20 10 87 of 02/216 76 64 (na 19.00 uur)

NIEUWS UIT DE GEMEENTEN

'Migeollen' bij de Uwenberg

Op het kerkplein (het Teirlinckplein) rond de kerktoren van Beersel en langsheen de flank van de Uwenberg is het al Teirlinck dat de klok slaat. 'Drie fonteinen', een café-eetgelegenheden dat al even centraal in het dorp ligt als de kerk zelf, was de stamkroeg van Herman Teirlinck, die daar iedere vrijdagavond samenkwam met Ernest Claes en Gerard Walschap om te 'migeollen', een typisch estaminetspel waarbij men een koperen schijfmunt over een houten bak laat glijden om het kleinood in het voorziene gat te laten belanden. Teirlinck woonde langsheen een typisch kasseiwegje op de Uwenberg, in een huis dat mecenas Hess daar voor hem had gebouwd. Hess en zijn echtgenote kwamen hier dikwijls wandelen om er samen met Teirlinck de Zennevallei, dat stukje Breughels landschap, te bewonderen. Op een dag liet Teirlinck zich ontvallen dat hij hier wel zou willen wonen. Hess nam dat ter harte en bouwde op die plek een huis waarin de schrijver gedurende zijn hele verdere leven, van 1934 tot 1967, mocht wonen. Naderhand werd dat het 'Herman Teirlinckmuseum' met foto's, souvenirs en documenten over de gevierde schrijver. Er wordt maandelijks ook een tentoonstelling georganiseerd.

JR

Voor meer informatie: tel. 02 / 377 15 57.

'We moeten blijven knokken voor elke arbeidsplaats'

Ondanks een bijwijlen verhitte sociale strijd werd de Renault-fabriek in Vilvoorde definitief gesloten. Nu, een jaar later, hebben 1600 voormalige Renault-werknemers een andere baan, maar 1500 onder hen zoeken nog altijd naar werk. Wij spraken met twee arbeiders uit de rand die 25 jaar geleden op dezelfde dag bij Renault-Vilvoorde aan de slag gingen.

Tervurenaar Jean Pas werkte 24 jaar aan de lopende band van Renault-Vilvoorde en was ook afgevaardigde van de vakbond ACV. Hij behoort tot de 1600 werknemers waarvoor al een oplossing werd gevonden, want hij

teel zijn er daarvan 107 toegewezen. Van 1500 resterende werkzoekenden zullen er dus nog 293 een job bij Renault krijgen. Jean Pas gelooft overigens dat de 400 overblijvende banen bij Renault-Vilvoorde in niet onbelangrijke mate te danken zijn aan de tussenkomst van de Franse premier Lionel Jospin.

Eerste Eurostaking

De dag waarop de sluiting werd aangekondigd, zat Jean Pas in de ochtendploeg. 's Namiddags zou hij voor het eerst in zijn leven naar Parijs gaan, om daar aan de Europese ondernemingsraad van Renault tekst en uitleg te vragen over de gewenste (nog) hogere flexibiliteit van de arbeiders. 'Toen ik het nieuws vernam, ben ik uiteraard hier gebleven. De woede was groot en door de lompe manier waarop de sluiting werd aangekondigd, kregen we meteen veel steun van de publieke opinie. Dat moedigde ons aan: we waren ervan overtuigd dat we het bedrijf open zouden kunnen houden, meer zelfs, dat we de arbeidsverhoudingen in België en Europa zouden veranderen. Misschien ging het allemaal wel te snel: de bezetting van onze fabriek, de solidariteit van de Belgische automobielsector, de vloed van steunbetuigingen, de ruggensteun in de pers. De volgende stap was Renault Frankrijk platleggen, maar misschien was dat wat te overijld.' Veel verder dan een solidariteitsstaking kwamen de Franse (en Spaanse) collega's immers niet. Is Pas niet ontgoocheld over de haperende Europese solidariteit? 'We kunnen onze collega's niks verwijten. De Franse syndicaten wilden meedoen, maar ze slaagden er niet in de basis te overtuigen. Ik begrijp dat ook wel; In Frankrijk werken veel meer interimarbeiders die riskeerden ontslagen te worden als ze meestaakten. Bovendien zijn er in Frankrijk veel minder mensen aangesloten bij een vakbond. Je kunt trouwens ook niet zeggen dat er

niets is gebeurd, want uiteindelijk hebben wij toch gezorgd voor de eerste Eurostaking. In Spanje hebben de mensen het werk 1 uur neergelegd voor iets waar ze uiteindelijk geen belang bij hadden.'

Machtiger tegenstander

Jean Pas hoopt dat die Europese solidariteit zal blijven groeien. Contacten tussen de mensen op de werkvloer vindt hij daarbij erg belangrijk. 'Ons was altijd verteld dat wij beter werkten dan de Fransen, maar toen we de vestigingen ginder bezochten, stelden we vast dat ook zij erg goed en hard werkten. Men heeft ons gewoon tegen elkaar uitgespeeld.' Staat het stakingswapen volgens hem niet machteloos tegenover een Europese onderneming? 'Niet per sé. Je kunt zo'n automobieligigant ook platleggen door te staken in één strategische vestiging. Het probleem is uiteindelijk dat je tegenstander machtiger is. In ons systeem beslist de eigenaar. Zo zitten de zaken nu eenmaal in elkaar en de sluiting van Renault heeft dat nog maar eens aangetoond. De arbeiders mogen misschien hun mening kwijt, maar ze hebben geen echte beheersmacht. Toen Renault nog draaide, hadden sommigen onder ons ook de neiging om te zeggen: als je wil werken, kun je werken. Nu kijken we daar wel anders tegenaan. Hoewel we de strijd hebben verloren, blijft voor mij de les dat we moeten knokken voor elke arbeidsplaats. Anders zullen ze in de toekomst nog gemakkelijker bedrijven proberen te sluiten.'

Nieuwe vrienden

Voor Pas was het een emotioneel jaar. 'Een deel van je leven zit in dat bedrijf. Veel collega's zijn nog altijd niet over de sluiting heen. Anderzijds realiseer ik me nu ook dat er mensen zijn die er nog veel slechter aan toe zijn dan wij. Wie in een klein bedrijfje werkt, wordt doorgaans zondermeer op straat gezet. Pas geeft toe dat het sociaal plan dat bij de sluiting van

kreeg een van de 400 jobs die bij Renault-Vilvoorde blijven bestaan. Dat dankt hij aan zijn leeftijd, 46 jaar, en zijn jarenlange dienst. Leeftijd en anciënniteit zijn nl. de twee criteria die bepalen of je in aanmerking komt voor een van die 400 banen. Momen-

FOTO: PATRICK DE SPIEGELARE

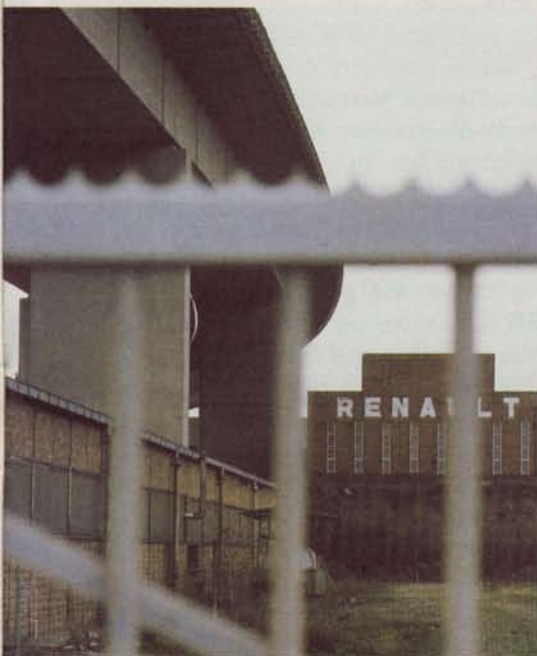

FOTO: PATRICE DE SPIEGELMERE

Renault werd bedongen, relatief goed werkt. De bedienden op brugpensioen die vrijwillig de arbeiders coachen bij het zoeken naar werk, blijken echt gemotiveerd te zijn. Pas: 'Vroeger waren dat onze chefs en daar hadden we eigenlijk niet zo'n goeie relatie mee. Nu leren we elkaar kennen in dezelfde miserie. We spreken mekaar met de voornaam aan. Ze leveren prachtig werk.'

Dit stinkt

Vilvoordenaar Stan Van Hulle rook die 27ste februari meteen onraad toen in de voormiddag werd vernomen dat de Franse transportdochter van Renault opdracht had gekregen zoveel mogelijk vrachtwagens naar Vilvoorde te

'Een deel van je leven zit in dat bedrijf; veel collega's zijn nog altijd niet over de sluiting heen'

sturen om er alle wagens weg te halen. 'Ik wist meteen: dit stinkt.' Van Hulle is actief militant van de Partij van de Arbeid, en had zijn job bij Renault altijd al door de bril van de klassenstrijd bekeken. 'Ik wist dat er bij Renault teveel auto's van het bij ons geproduceerde type van de band

rolden. In een kapitalistische samenleving leidt dat automatisch tot sluiten en afdanken. Toen de Renaultvestiging in Boulogne-Billancourt in 1991 werd gesloten, gebruikten ze dezelfde argumenten – geen uitbreidingsmogelijkheden, oud personeel – die ook op Vilvoorde toepasbaar zouden kunnen zijn. Ik was dus op mijn qui-vive.' Een en ander betekent niet dat Van Hulle vindt dat er bijgevolg ook niets aan de sluiting te doen was. Integendeel. Hij gelooft dat de sociale strijd verkeerd werd aangepakt. 'Er was aanvankelijk een enorme golf van solidariteit. Daarvan hadden we gebruik moeten maken om de hele Belgische automobielsector plat te leggen. Dat zat erin, maar de Belgische vakbondstop heeft dat niet gewild. De keuze om de Franse Renault-arbeiders te vragen solidair te zijn, leek me de verkeerde weg. Dat kon niet lukken zolang de Belgische autoconstructeurs bleven werken. Bovendien aarzelden de Franse directies niet om het personeel in te peperen dat staken onherroepelijk tot ontslag zou leiden. Die dreiging had effect omdat veel mensen daar interim werken en omdat bij de vakbonden in Frankrijk slechts 30 pct. van de arbeiders zijn aangesloten. We hadden de actie eerst in België zo breed mogelijk moeten opentrekken. Ik zeg niet dat we Renault-Vilvoorde zo hadden kunnen redden,

maar er was wel meer kans geweest.'

Altijd verlies

Omwille van zijn verzet tegen de volgens hem al te brave vakbondslinje werd Van Hulle uit het ABVV gezet. Dat heeft tot een diep wantrouwen tegenover de vakbondstop geleid. 'Ik geloof in de strijd van de basis. Ook Europees moeten de gewone arbeiders elkaar leren kennen, wat overigens niet wil zeggen dat alles op Europese actie moet worden toegespitst. Ik geloof nog altijd in de kracht van nationale en lokale acties; Kijk maar naar de Forges. Daar zouden nu geen 800 man werken zonder de gevoerde sociale strijd.'

Van Hulle is 52 jaar en kwam dus in aanmerking voor brugpensioen. 'Ik krijg nu 40.000 fr. per maand waarvan Renault er 16.000 betaalt. Omdat mijn vrouw nog werkt moet ik echter ook belasting betalen, waardoor ik maar 38.000 fr. overhoud. Dat is alles bij elkaar 17.000 fr. minder dan mijn vroegere loon in de fabriek. Sociaal plan of niet, met een sluiting verlies je altijd koopkracht. Mijn activiteit lijdt daar overigens niet onder. Met ons comité 'Renault voor werk' betonen we overal solidariteit bij sluitingen en we streven ook naar vakbondsvernieuwing. Ik zit heus niet stil. Feitelijk betaalt Renault me nu om voor alle arbeiders te strijden.'

John Vandaele

Ein Jahr nach der Schliessung des Renault-Werks in Vilvoorde

Es ist bald ein Jahr her, dass Louis Schweitze bekanntgab, dass das Renault-Werk in Vilvoorde geschlossen würde. Es gab massiven Protest, aber trotz des manchmal sehr erhitzt geführten Kampfes um die Arbeitsplätze wurde das Werk in Vilvoorde geschlossen. Heute sind ca. 1.600 der ehemaligen Mitarbeiter anderweitig untergebracht; 1.500 Menschen suchen jedoch noch nach einer neuen Arbeitsstelle. Die RandKrant sprach mit zwei Arbeitern, die 25 lange Jahre bei Renault am Band standen. Jean Pas aus Tervuren besetzt eine der 400 Arbeitsstellen, die in Vilvoorde bleiben werden. 'Anfangs waren wir davon überzeugt, dass wir das Werk weiterführen könnten. Der Zorn war gross und wir erhielten schliesslich die Unterstützung der Öffentlichkeit. Aber vielleicht ging es dann alles viel zu schnell...', sagt Jean Pas. 'Auch wenn wir den Kampf verloren haben, müssen wir auch in der Zukunft um jeden einzelnen Arbeitsplatz kämpfen, denn ohne Gegenwehr könnten leicht noch mehr Betriebe geschlossen werden.' Darüber hinaus, so sagte uns Jean Pas, wären viele Kollegen noch längst nicht über die Schliessung hinweggekommen. Stan Van Hulle aus Vilvoorde, glaubt dass der Arbeitskampf falsch angegangen wurde. 'Anfangs gab es eine enorme Welle der Solidarität. Die hätten wir nutzen sollen, um die gesamten belgische Automobilbranche lahmzulegen, aber der belgische Gewerkschaftsbund wollte das nicht.' Und doch glaubt Stan Van Hulle noch immer an die Wirkung nationaler und lokaler Aktionen. 'Seht euch doch Forges an, da hätte man ohne Arbeitskampf keine 800 Arbeitsplätze gerettet.'

25 jaar jong, hoog op de wereldranglijst van beste tennisspeelsters en sinds kort woonachtig in Asse: Sabine Appelmans. Als ik er op een grijze winteravond aanbel doet ze met nat shirt en dito sokken in de hand de deur open. Ze is net terug van haar dagelijkse training in Wilrijk en heeft een paar uur langer gespeeld dan gepland. Haar man Serge heeft het ondertussen gezellig gemaakt; Overall kaarslicht, de knuffeldieren van Sabine liggen op de bank in het salon en de drankjes staan koel.

FOTO: PHOTONERS

Sabine Appelmans

‘Mijn ouders hebben ervoor gezorgd dat ik met mijn beide benen op de grond ben blijven staan’

Hoe ben je eigenlijk in Asse terecht gekomen?

SA We wonen hier nu 2,5 jaar en we hebben dit appartement gekocht omdat Asse centraal ligt voor allebei. Toen ik nog bij mijn ouders woonde in Erembodegem, reed ik hier elke dag voorbij als ik ging trainen. Serge werkt in Waterloo zodat we allebei maar een goed halfuur moeten rijden. Vooral die praktische overwegingen hebben de keuze bepaald, want omwille van het uitgaansleven hadden we liever in Antwerpen gewoond, waar Serge vandaan komt. Belangrijk is ook dat ik dicht genoeg bij mijn ouders wilde blijven wonen omdat we zo vaak een beroep op hen moeten doen. Als we in het buitenland zitten komt mijn vader hier bijvoorbeeld de planten water geven. Dat is een echte luxe.

Tijdgebrek

Ken je Asse een beetje? Of is het vooral een plek om te wonen en niet om te leven?

SA Ons sociaal leven speelt zich nauwelijks in Asse af. Er wonen hier wel een aantal mensen in de buurt die we heel goed kennen en die we ook regelmatig zien, maar voor het overige houden we ons wat op afstand.

Heeft dat te maken met een gebrek aan tijd of omdat je wortels elders liggen?

SA Het heeft met allebei te maken

maar vooral met tijdgebrek. Ik heb het voorbije jaar bijna 35 weken in het buitenland gespeeld, ik ben dus meer op reis dan thuis. Daarenboven hebben we naast onze familie een uitgebreide vriendenkring zowel in Erembodegem als in Antwerpen, dus tijd maken voor het sociale leven hier in Asse schiet er helemaal bij in. Dat zal zeker veranderen als ik stop met tennissen. We zijn van plan om hier te blijven wonen, want we hebben bouwgrond gekocht in de buurt. Ik droom er nu wel nog regelmatig van om in het buitenland te gaan wonen - in Florida of Australië bijvoorbeeld, in een streek waar het weer het hele jaar door goed is - toch weet ik dat ik eigenlijk té gehecht ben aan mijn familie en aan bepaalde vrienden om die stap ook echt te zetten. Het scenario dat we over een

aantal jaren kinderen zullen hebben en dat die dan door de grootouders zullen worden opgevangen, lijkt me veel waarschijnlijker.

Kinderwens

Na het jaar 2000 ga je afbouwen?

SA Ja, ik hoop nog drie seizoenen mee te draaien, en dan hang ik mijn rackets aan de haak. Ik zal dan iets anders moeten gaan doen, een of andere coördinerende functie misschien. Een heleboel meisjes stoppen met tennissen rond hun 26ste, een andere groep rond hun 28ste; Blijkbaar zijn dat twee cruciale momenten in de carrière van een tennisspeelster. De kindrewens speelt daarin ongetwijfeld een belangrijke rol.

Ik constateer dat meisjes die geen relatie hebben, geneigd zijn om door te gaan met tennissen tot ze 30 of zelfs 32 jaar zijn, maar dan wordt het puur fysiek wel echt moeilijk vol te houden. Iemand als een Navratilova niet te na gesproken natuurlijk. Zelf heb ik mijn eerste professioneel toernooi gespeeld op mijn vijftiende, toen ik nog gewoon school liep. Ik ben fulltime beginnen spelen op mijn 18de, dus op mijn 28ste zal ik er een carrière van meer dan 10 jaar op hebben zitten, en dan vind ik het wel mooi geweest.

Niet voor het geld

Dank zij jou weten nogal wat mensen in de wereld waar België ligt, vermoed ik.

SA Ik denk het wel, maar toch is het nog dikwijls moeilijk uit te leggen aan overzeese collega's, zeker als je begint te nuanceren en zegt dat je eigenlijk uit Vlaanderen komt, maar dat je ook nog Brussel en Wallonië hebt, daar weten die mensen helemaal geen blijf mee. Natuurlijk voel ik me wel Vlaming, maar ik noem mezelf Belg. Ik vind het belangrijk dat België één blijft, al bekijk ik dat niet economisch of politiek, maar puur gevoelsmatig. In het kader van de Federation Cup bijvoorbeeld, speel je voor België, zowel het meisje uit Wallonië als de drie Vlaamse meisjes. Ook bij de Olympische Spelen heb je dat gevoel: we spelen voor België! Alles heeft natuurlijk ook te maken met het

feit dat ik zoveel in het buitenland speel; Als ik meer in België zou spelen zou ik me waarschijnlijk veel minder Belg voelen, de vis en het water, weet je wel.

Mijn man en ik zijn geboren Vlamingen, al sta ik daar eigenlijk niet zo erg bij stil. Ik vind het belangrijk dat je de twee landstalen spreekt, iets dat ik automatisch van mijn vader heb meegekregen. Dat is een echte 'Brusseleer'; Hij komt uit 'duuzend' Brussel, en heeft altijd tussen de twee taalgemeenschappen gewoond. Mijn vader spreekt echt Brussels, de twee talen door elkaar, en daar hou ik echt van. Alhoewel ik dus hoegenaamd niet uit een flamingantisch nest kom, zie ik me toch niet in Wallonië gaan wonen. De hele dag Frans spreken zou me niet liggen, en bovendien wil ik mijn familie in de buurt hebben. Tijdens mijn reizen kom ik vaak op

'In het buitenland weten ze er geen blijf mee als je zegt dat je uit Vlaanderen komt, maar dat je daarnaast bij ons ook nog Wallonië en Brussel hebt'

veel mooiere plekken dan er in België te vinden zijn, maar nergens is het uitgaansleven zo plezant, zijn de terrasjes zo leuk als hier bij ons. Daarom kom ik altijd graag terug naar huis.

Ondanks je veelvuldig verblijf in het buitenland heb je nog altijd een heel sterke band met je ouders. Botst jouw meer mondiale visie nooit met hun horizon?

SA Ik kom uit een dorp waar iedereen die trouwt in het huis naast het ouderlijk huis gaat wonen of twee huizen verder, of maximaal twee straten verder, dus ik woon nu naar Erembodegemse normen al erg ver weg van thuis. Ik herinner me ook dat er vroeger al wel eens conflicten waren over mijn manier van doen. Ik woonde soms weken na elkaar in het buitenland en was gewend om daar mijn zin te doen en een heel ander

leven te leiden dan thuis. Als ik dan na een maand in Australië te zijn geweest, weer thuis kwam en met de fiets ergens naar toe wilde, zei mijn moeder: 'Ah nee hè, met uw fiets naar de stad, da's te gevaarlijk'. Tja, dan zat het er wel eens tegen natuurlijk.

Maar mijn ouders hebben er ook altijd voor gezorgd dat ik met mijn beide benen op de grond bleef staan. Zelfs als ik erg goed had gespeeld, wezen ze me nog op bepaalde foutjes, zoals mijn vader van mijn schoolrapporten niets zei over al die negens maar wel commentaar gaf op die ene zes. Ze zijn altijd kritisch geweest, heel kritisch, maar daardoor bleef ik Sabine Appelmans. Ook toen ik als 14, 15 jarige voor het eerst in de krant kwam, of toen ik op mijn 18de al sportvrouw van het jaar werd, ineens bekende Vlaming was, en veel geld ging verdienen. Door hun toedoen staat dat nu veilig op mijn spaarboekje en dat is prettig want ik ben een stier en ik hou van zekerheid, ook van materiële welstand. Toch is mijn motivatie in het tennis nooit geld geweest. Als ik het voor het geld doe, lukt het me niet, ik moet me andere doelen stellen. Maar geld heeft er wel voor gezorgd dat ik het zolang heb volgehouden.

Hoeveel moeten topsporters zich ontzeggen?

SA Als je succes wil oogsten, moet je bepaalde dingen erbij nemen en andere dingen laten. Zoals een paar

FOTO: PHOTONNEWS

dagen gaan skiën met vrienden bijvoorbeeld, dat zou ik doodgraag willen, maar daar heb ik absoluut geen tijd voor. Of wat langer vakantie nemen op de plek waar ik speel. Meestal kan ik wel één dagje afknijpen van het speel- en trainingsschema, en na 10 jaar heb ik op die manier toch al heelwat van een aantal landen gezien, maar ik zou het liever anders willen. Gelukkig kan Serge dit jaar een paar weken mee naar Australië en Amerika, dat is een prettig vooruitzicht. Serge is een crème van een man die helemaal niet jaloers is. Dat is enorm belangrijk want de helft van het jaar ben ik op reis met mijn coach en toevallig ben ik ook nog de grootste kostwinner. Stel je voor dat hij afgunstig zou zijn!

Kris Verhaegen

Sabine Appelmans: garder les pieds sur terre

Elle a 25 ans, elle occupe une position prestigieuse au classement mondial des meilleures joueuses de tennis. Depuis 2 ans et demie elle et son époux habitent Asse. 'Asse présente l'avantage d'occuper une position centrale pour tous les deux, et je souhaitais rester suffisamment

proche de ma famille', déclare Appelmans. 'Mes parents ont du reste toujours veillé à ce que je garde les pieds sur terre et ce, même lorsque je suis devenue la 18e meilleure joueuse mondiale, devenant ainsi du jour au lendemain une 'figure flamande connue', et que je me suis mise à gagner beaucoup d'argent.'

Sa profession de joueuse de tennis l'amène à séjourner plus souvent à l'étranger qu'en Belgique. 'Mes différents voyages m'ont permis de découvrir de nombreux endroits beaucoup plus beaux que la Belgique, mais nulle part les possibilités de sortie ne sont comparables à celles dont on bénéficie ici.' Sabine Appelmans a sans aucun doute largement contribué à ce que de nombreuses personnes sachent aujourd'hui où se trouve la Belgique. 'Je pense que c'est vrai, mais il reste difficile d'expliquer aux collègues étrangers que je viens de Flandre, mais que la Belgique est composée, outre la Flandre, de la Wallonie et de Bruxelles !

Een intieme plek waar de patiënt herleeft

Eind vorig jaar werd in Wemmel het eerste palliatief dagcentrum in België geopend. Het kwam er op initiatief van het Academisch Ziekenhuis van de VUB, gesteund door het Oncologisch Centrum van het AZ en huisartsen en thuisverpleegkundigen uit de regio. Het mooi gelegen gebouw biedt niet alleen onderdak aan het nieuwe dagcentrum maar ook aan een aantal professionele organisaties als de Federatie Palliatieve Zorg Vlaanderen, de palliatieve thuiszorg Omega en het Netwerk Palliatieve zorg Brussel-Halle-Vilvoorde.

12

In november vorig jaar opende het Dagcentrum in Wemmel zijn deuren, even later gevolgd door de opening van het Coda-dagverblijf in Wuustwezel. Een heuse doorbraak, want alhoewel er veel gepraat wordt over de uitbouw van de palliatieve zorg, is België niet meteen een koploper in dit domein en wordt er als het erop aan komt weinig geïnvesteerd.

'Het is de bedoeling om met het dagcentrum een aanvulling te bieden op de bestaande thuiszorg en te voorkomen dat mensen worden opgenomen

in het ziekenhuis als het eigenlijk niet noodzakelijk is', zegt klinisch psychologe Sabien Bauwens. In dat verband wijst ze erop dat maar liefst 70% van de bevolking er de voorkeur aan blijkt te geven thuis verzorgd te worden, tot het einde toe. 'Het is mogelijk om iemand thuis te verzorgen maar het is wel zwaar. Niet alleen de patiënt heeft het moeilijk maar ook de familie of de omgeving heeft af en toe een rustpauze nodig. De patiënten kunnen hier overdag verblijven of verzorgd worden terwijl ze 's avonds terug gaan naar hun eigen, vertrouwde milieu. Dat kan thuis zijn, maar bijvoorbeeld ook een rusthuis. Intussen kan de partner even tot rust komen of dingen doen waar hij anders niet aan toe komt, zoals bijvoorbeeld boodschappen doen. Als die partner liever meekomt kan dat ook, en is hij of zij meer dan welkom.'

Engels model

Een grote troef van het dagcentrum in Wemmel is dat ook de professionele verenigingen er een stek hebben. Een patiënt of iemand uit zijn omgeving kan bij hen terecht voor meer informatie of voor een antwoord op hun vragen. Zowel voor patiënten als voor de naasten verzorgt de Palliatieve Thuissequipe Omega een permanentie van 24 uur op 24. Principieel is de

opvang gratis, de patiënt betaalt alleen een bijdrage voor de kosten. Voor mensen die dit niet kunnen betalen zoekt men een oplossing. Naar analogie van het Engelse 'The London Lighthouse', is er zelfs een gezellige ontmoetingsruimte annex cafeteria waar patiënten, familie, zorgverleners, vrijwilligers en burens elkaar informeel kunnen ontmoeten. Het hele concept van het dagcentrum komt trouwens overgewaaid vanuit Engeland waar er meer dan 200 dergelijke centra zijn.

Wat is palliatief?

Volgens Van Dale is 'palliatief' afgeleid van het middeleeuws Latijnse 'palliativus' (met een deken erover) en is het een 'verzachtend geneesmiddel dat de verschijnselen der ziekte in hevigheid doet afnemen, zonder de ziekte zelf tot genezing te brengen'. 'We willen het dagcentrum niet

'We werken allemaal samen aan één doel: de zieke thuis houden'

propageren als een echt palliatief centrum voor terminale patiënten. We staan open voor alle mensen die langdurig (ernstig) ziek zijn of in behandeling en die daardoor heelwat missen, zoals sociale contacten bijvoorbeeld. Die kunnen ze hier terugvinden. Naar de patiënten toe leggen we zo weinig mogelijk de nadruk op het palliatieve', verduidelijkt Sabien Bauwens. Ook dr. Wim Distelmans denkt er zo over. 'Palliatief, wat wil dat zeggen? Iemand die reuma heeft of diabetes wordt ook palliatief behandeld. Het gaat om mensen die niet meer te genezen zijn, die aan een levensbedreigende ziekte lijden en die aftakelen. Om hier binnen te komen moet je niet eerst een etiket 'palliatief' krijgen opgeplakt.'

'Palliatief wil niet zeggen dat mensen hun toestand onder ogen zien en aanvaarden. De bedoeling van palliatieve zorg is om de persoon naar een goed einde te begeleiden en in optimale omstandigheden op te vangen, en dat kan ook in complete ontkenning' voegt Sabien Bauwens eraan toe. Het is in deze context dan ook logisch dat het dagcentrum eveneens

Dokter Wim Distelmans en klinisch psychologe Sabien Bauwens

FOTO: PATRICK DE SPIELMAN

psychologische steun en begeleiding biedt. 'Zeker in de laatste levensmaanden hebben de mensen het vaak moeilijk en is het risico voor depressie heel groot. Ook op dat vlak ondersteunen wij de patiënt en zijn omgeving', zegt Sabien Bauwens.

Zowel de klinisch psychologe als de arts wijzen op het belang van humor in moeilijke situaties. 'Mensen denken vaak dat je in de buurt van een patiënt alleen mag fluisteren en dat er vooral niet gelachen mag worden, maar op die manier neem je juist nog een stuk levenskwaliteit weg' meent Sabien Bauwens. 'In de klassieke medische wereld wordt humor vaak verward met een gebrek aan beroepsernst terwijl beide niets, maar dan ook niets met elkaar te maken hebben', zegt Wim Distelmans.

Verzorgen zonder betuttelen

Wim Distelmans: 'In de palliatieve zorg geeft de patiënt de toon aan en jij speelt daarop in, zonder te betuttelen. Dat laatste is in de huidige gezondheidszorg helaas schering en inslag. De enige goede manier is om er voor te zorgen dat de patiënt optimaal omkaderd wordt. Een patiënt die hier bijvoorbeeld voor een bloedtransfusie komt, zit bij ons in een aangename woonkamer en niet in een overbevolkte, onpersoonlijke ziekenhuisgang.' En inderdaad, het centrum lijkt in niets op wat wij hier in België kennen. Er is een gezellige woonkamer met muziek, tv, video en bibliotheek én met zetels die goed zitten. Er

is ook een kleinere ruimte voor privé-gesprekken, een gespreksruimte voor groepen, een hobbykamer, een keuken, een koffiehoeke, een badkamer met aangepast bad en jacuzzi, een behandelkamer, ruimte voor een kapsalon en ga zo maar door.

Dokter Distelmans is niet tégen ziekenhuizen, maar stelt gewoon vast dat een aantal behandelingen nu in het ziekenhuis worden uitgevoerd, terwijl dat helemaal niet hoeft. 'Het zijn natuurlijk allemaal zaken die je niet op één dag kunt veranderen. Om tot een nieuwe cultuur in de gezondheidszorg te komen moeten er nog heelwat barrières doorbroken worden'.

'Belangrijk om te weten is dat wij niet de taak van de huisarts overnemen. Wat wij wel doen is een behandeling uitvoeren die thuis niet kan. Alles gebeurt in strikt overleg, er is geen concurrentie, iedere zorgverlener is evenwaardig en we werken allemaal samen aan één doel: de zieke thuis houden. Ook dr. Huylebroeck, secretaris van de Wemmelse huisartsenkring, pleitte bij de opening van het centrum voor een 'globale interdisciplinaire en pluralistische samenwerking over alle zuilen en muren heen en dit in het belang van de centrale spilfiguur: de zieke medemens'. De huisartsen werden overigens van bij de start bij het project betrokken en de samenwerking verloopt uitstekend.

Veel goodwill, geen geld

De patiënt wordt liever thuis verzorgd en daar komt nog bij dat thuiszorg minder duur is dan een ziekenhuisopname. Toch is er voor dit project

géén terugbetaling voorzien vanuit het RIZIV. 'De thuisverblijvende patiënt wordt eigenlijk financieel gestraft' vindt Sabien Bauwens.

Op dit ogenblik is het centrum twee dagen per week open. De initiatiefnemers willen de nodige tijd nemen om te groeien en om zeker geen fouten te maken. 'We hebben momenteel een mooi team, maar we zullen zeker moeten uitbreiden als we vaker open zijn' zegt Sabien Bauwens. De werking van het dagcentrum is op dit ogenblik maar mogelijk door het enthousiasme van de vrijwilligers en de goodwill van een aantal mensen. Dat is heel mooi maar het is op zijn minst bedenkelijk dat het dagcentrum op geen enkele structurele financiering kan rekenen.

Het centrum kwam er dankzij het AZ van de VUB en kreeg een flinke som geld van gedeputeerde Eeckelaers van de provincie Vlaams-Brabant, van voormalig staatssecretaris Vic Ancliaux en van Kom op tegen Kanker en de Vereniging voor Kankerbestrijding. Kathy Lindekens en Réginald Moreels zullen als meter en peter van het initiatief ook aan de kar trekken. Maar hoe moet het verder op langere termijn? 'Hopen dat er geld komt en aan de bel blijven trekken', zegt Sabien Bauwens. 'En misschien pensenkermissen organiseren?', overweegt Wim Distelmans.

Geneviève Ostyn

Palliatief dagcentrum AZ-VUB, Vander Vekenstraat 158, 1780 Wemmel, tel. 02/456 82 02, fax: 02/461 24 41.

FOTO: PATRICK DE SPIEGELARE

De patiënt geeft de toon aan

Day centre in Wemmel encourages home care

At the initiative of the University Hospital of the *Vrije Universiteit Brussel*, Belgium's first palliative day centre was opened in Wemmel late last year. This represents a genuine breakthrough because, although one hears a great deal of talk about palliative care, Belgium has hardly been a front-runner in this field and little real money has been invested. The purpose of the day centre is to supplement the already-existing home care and avoid having to admit people into hospital when it is not truly necessary. The patients can stay in the centre during the day and return to their own environment in the evening. This gives the patient's care-giving partner or family some time off, either to relax or to do things they otherwise couldn't.

One of the major advantages of the Wemmel day centre is that the professional palliative care associations have a contact point there, where a patient or someone from his environment can ask for more information or get answers to their questions. The whole concept has in fact been borrowed in England, where over 200 such day centres already exist.

MUSICAL

Dolly in Overijse

Toneelgroep TROS dankt zijn naam duidelijk aan de Druivenstreek. Sinds enkele jaren pakt dit gezelschap uit met grootschalige operettes en musicals. Na 'Het Witte Paard', 'The Sound of Music' en 'De Witte' vond huisregisseur Jaak Petersen de tijd rijp voor 'Hello Dolly'. Deze Amerikaanse

klassieker lag al verschillende seizoenen in de la, maar moest wijken voor andere theaterprojecten. Noch de Broadwayversie, noch de befaamde film, maar het oorspronkelijke verhaal werd als leidraad genomen. De decors en de setstukken, die afwisselend een New Yorks stadsbeeld, een restaurant en een winkel voorstellen, zijn vervaardigd op de afdeling houtbewerking van het GITO. Hilde Crommelinck, directrice van deze onderwijsinstelling, neemt de veeleisende titelrol voor haar rekening. 'In de eerste taferelen belichaam ik een vrouw die alleen maar op geld uit is', licht ze bondig toe. 'Later halen de romantische gevoelens gelukkig de bovendhand. Tijdens de repetities hebben de vier koppels uit het stuk grondig moeten werken aan hun stem. De zangpartijen zijn niet onoverkomelijk, maar wel erg moeilijk.' Met welke musical in 1999 het 20-jarig jubileum van TROS zal worden gevierd blijft voorlopig nog een verrassing.

'Hello Dolly', Overijse, CC Den Blank: 6,7,8,13,14,15,20,21 en 22 maart. Tel: 02/687 59 59.

CONCERT

Folk en softjazz van eigen bodem

Hoewel het enige Vlaamse folktijdschrift onlangs werd opgedoekt, is er toch duidelijk sprake van een heropleving van dit muziekgenre. Gespecialiseerde festivals als dat van Dranouter, maar ook meer intieme clubconcerten zijn echte publiekstrekkingen. De

groep Kadril draait al twee decennia mee in dit circuit. Tijdens een stage kwamen de muzikanten in contact met Laïs, een driestemmige meiden-groep die Middeleeuwse liederen uit Vlaanderen, Zweden, Italië en Bretagne bewerkt en met een hedendaags sausje overgiet. Beide ensembles voelen zich nu zo verwant dat zij het podium met elkaar delen. Ook de softjazz beleeft gouden dagen. Kiss My Jazz verenigt muzikanten, die in een vroeger leven deel uitmaakten van dEUs, Moondog Jr of Evil Superstars. In de concertzaal experimenteren en improviseren ze er op los. Een confrontatie met Aka Moon wordt niet uit de weg gegaan. Ook het trio rond Fabrizio Cassol vestigde mede zijn naam met geruchtmakende, want onverwacht dynamische jamsessies, zoals bijvoorbeeld op het laatste Middelheimfestival.

Kraainem, Gemeenschapscentrum De Lijsterbes. Kadril en Laïs verzorgen een dubbelconcert op zaterdag 7 maart om 20u. Kiss My Jazz en Aka Moon zijn te gast op vrijdag 20 maart om 20u. Tel: 02/721 28 06

TONEEL

De duistere krachten van Dionysos

Omwille van de vroegtijdige dood van zijn moeder, werd de Griekse natuurgod Dionysos opgevoed door vrolijke nimfjes. Wellustige saters kozen hem meteen als hun speelkameraad. Waar Dionysos, eenmaal volwassen, ook verscheen, overal vloede rijkelijk het edele druivensap. Wie hem in zijn handel en wandel dwarsboomde, verloor, volgens de legende, meteen zijn zinnen. Het absurdistisch theaterensemble W.A.C.K.O. laat deze mythische figuur herleven. Maar dat gebeurt niet in een handomdraai. De

god van de vruchtbaarheid is door de aristocratische Ioniërs al voor onze tijdrekening van de Olympos verdreven. Zij propageerden immers een Spartaanse levenswandel, waarin geen plaats meer was voor bruisende drinkpartijen. W.A.C.K.O. wil de god, die onrechtstreeks ook aan de basis ligt van het klassiek drama, in ere herstellen. Niet door hem malse geitenbokjes of hertenkalfjes te serveren. Wel door hem en zijn huidige volgelingen op visuele grappen en hypnotiserende oerklanken te vergasten. De acteurs hopen dezelfde climax te bewerkstelligen als de ongeremde priestersessen of bacchanten, die zich indertijd met dierenhuiden omhulden om zich al dansend en in extatische toestand met hun rondbuikig idool te verenigen.

'The Return of Dionysos': VUB, Aula Q op 4 maart om 20u30, CC Strombeek-Bever op 21 maart om 20u30, 't Vondel in Halle op 27 maart, Westrand Dilbeek op 1 april.

TONEEL

Een bed asperges

Aspergescheuten smaken het best als ze zacht zijn. Het komt er dus op aan om ze op het juiste moment te oogsten. Voor de Nederlandse auteur Frank Houtappels was de aspergeteelt het uitgangspunt om er een familiedrama rond te weven dat bij onze Noorderburen druk wordt gespeeld.

Een kaal aspergebed vervult in het stuk een belangrijke symbolische functie, die we hier niet meteen verklappen.

Ignace Cornelissen ontdekte het toneelscript per toeval en kocht voor zijn Turnhouts ensemble *Het Gevolg* onmiddellijk de opvoeringsrechten. Typisch Hollandse toestanden werden weggemoffeld en vervangen door Vlaamse. Aan het eind van de aspergetijd is op de eer-

ste plaats een authentiek meidenstuk. Drie actrices vormen een zustertrio en een vierde speelt moeders mooiste. Op de jongste na, wonen ze in een klein Limburgs plattelandsdorpje. In dit besloten milieu lijkt verveling troef. Tot de uitgeweken zuster terugkeert. Pas dan gaan de poppen aan het dansen. Als iedereen zijn masker aflegt, merk je dat niemand nog kan terugvallen op een duurzame liefdesverbintenis.

Het Gevolg komt op 25 maart naar Westrand Dilbeek en op 30 april naar CC Strombeek-Bever.

JEUGDTHEATER

Gordijnen voor konijnen

Krachtermen, bikkelharte stopwoorden en gniffelende gezichten voeren de boventoon bij *Theater Gordijnen voor Konijnen*. Regisseurs Olivier de Smet en Walter Janssens halen ook kniezende kinderen en behoedzame ouders over de streep. De recht-voor-de-raapse taal is zowel gedurfd en brutaal als ontwapenend. Sommige volwassen toeschouwers mogen dan al rode oortjes krijgen bij dit schouwspel, hun wel opgevoede kinderen blijken zich van geen kwaad bewust en proesten het uit. Koen de Ruyck, Wouter Bruyneel en Tom Vermeir staan nog maar sinds kort op de planken. Toch kunnen ze hun publiek naar believen manipuleren. Ze veranderen in veelsoortige stripfiguren die zich gedragen als onverbloemde nazaten van de commedia dell'arte en de

Middeleeuwse narren. Deze buitenmaatse productie werd niet onterecht genomineerd voor de Signaalprijs.

Duisburg, Pachthof Stroykens, zondag 1 maart om 15u.

SOLO

Schrijnende liefdesgeheimen

Op één van zijn vele speurtochten door de buitenlandse literatuur ontdekte Bob De Moor, artistiek leider van het Brugse gezelschap *De Korre*, de Spaans-Catalaanse schrijfster Mercè Rodoreda. Gabriel Garcia Marquez prees haar als de ontroerendste verhalenvertelster sinds de burgeroorlog. Actrice Antje De Boeck leefde zich in haar schrijnende liefdesgeheimen

FOTO: LIEK MONSIEERT

en geeft, zonder te vervallen in pathetische stroperigheid, gestalte aan haar immens verdriet; ze verpersoonlijkt een onschuldig meisje dat door emoties wordt overweldigd. Die psychologische inleving is één van De Moors belangrijkste stijlkenmerken: 'Zodra een acteur afstandelijk speelt, ben ik niet meer in hem of haar geïnteresseerd. Het wordt pas interessant als hij of zij volledig versmelt met zijn personage. Ik hou niet van een al te kritische invulling en denk niet in systemen. Dat lijkt mij te vermoeiend en alleszins veel te beperkend. Elke voorstelling groeit uit de chaos of de improvisatie. Soms moet een tekst wekenlang worden geanalyseerd vooraleer ik precies weet hoe de toneelruimte op de meest bevredigende manier kan worden bespeeld. Als theatermaker ben ik daarbij volledig aangewezen op de bereidwilligheid van mijn acteurs. Met Antje De Boeck heb ik elk element grondig overlegd en zo zijn we tot deze doorleefde productie gekomen.'

Tervuren, CC Papeblok: 14 maart om 20u30. Tel: 02/768 03 00

Wat is opera?

Opera mag dan heel populair zijn bij sommigen, anderen vinden het maar niets. Misschien omdat onbekend onbemind maakt? De vzw Culturama wilt daar wat aan doen en organiseert in Dilbeek de cursus 'Opera: onbekend, onbemind en o zo boeiend'. In zeven bijeenkomsten (telkens op donderdagavond, vanaf 5 maart) krijgt u een inzicht in de historiek en de techniek van de opera en aan de hand van muziekfragmenten komt u meer te weten over de verschillende soorten stemmen, de compositie, de genres, en nog meer. Docent is VRT-medewerker Johan Lauwereins.

Voor meer inlichtingen: Culturama, tel. 02/569 27 74 (tussen 8 en 10 uur) fax: 02/569 31 44

Ludo Dosogne

Vruchten van gramschap, passie en raadselachtige sereniteit

Het 'glazen dorp' van weleer, Hoeilaart, is van oudsher een trekpleister voor beeldende kunstenaars. Zeer in tegenstelling tot de niet altijd beminde tweelingzuster Overijse heeft het plaatsje zijn landelijk, stil karakter behouden en is het ook zelden het toneel van taalperikelen. Misschien heeft de weldadige invloed van de middeleeuwse mysticus Ruusbroec, die ooit zijn stek had in het naburige Groenendaal, daar wel iets mee te maken.

Op een hoogte buiten de dorpskom, daar waar de weg naar Terhulpen zich langs de roestige serres slingert, woont een kleine kolonie van schilders en beeldhouwers die met zeer

verschillende dingen bezig zijn, maar die met elkaar gemeen hebben dat ze allemaal even geboeid zijn door de onweerstaanbare aantrekkingskracht van dit landschap.

Het gaat hier nochtans niet om streekschilders die voor uw rustiek interieur een proper geborstelde koe-in-de-wei op maat konterfeiten, maar om kunstenaars die in het internationale tentoonstellingscircuit zitten en zowat overal exposeren; Namen zoals Marcus De Vestele, Bern Wéry, Vincent Sturbelle en Reinold Poot.

Minstens drie borsten

In de Rowiesstraat hebben ze een oud druivenmagazijn verbouwd tot woonst met atelier en een expositieruimte. Achteraan in de verwilderde tuin heb je een prachtig uitzicht op de dorpsvallei, al kruipt de nieuwbouw langs de heuvels traag maar gestadig opwaarts. De obsessie van beeldhouwer Sturbelle komt ons al van ver op de Rowiesstraat toegewaaid: in de winterzon pieken schitterende ijsbeslagen kano's naar de lucht, die vertrekkenklaar worden gehouden, alsof de ongewone bewoners elk moment een nieuwe zondvloed verwachten. Sturbelles' atelier is volgestouwd met grote schroot-hoopobjecten die op recyclage wachten en misschien ooit Venetië zullen zien. Hij is ook decorbouwer, moet het van grote dingen hebben en pocht met zijn mannelijkheid, hetgeen een nieuw licht werpt op de rechtopstaande vaartuigen aan de voordeur. De steeds kwinkslagen uitdelende De Vestele is wat kalmer en schildert met grote penseelstreken barre modderlandschappen, terwijl de duister-demonische portretten van

vrouwen met minstens drie borsten van eenzaat Wéry (schampere commentaar van de concurrentie: 'Hij weet gewoon niet hoe een vrouw eruitziet'...) meer vertellen over de maker dan het model.

Gezamenlijk uitbundig

De onrust die uitgaat van hun werk is kenmerkend voor de groep en ver-raadt de nabijheid van de grootstad. Ze leven samen, drinken, stelen elkaars lief, maken ruzie, leggen het weer bij.... en vertrekken op reis. De vergelijking met het Latem van weleer dringt zich op, maar in tegenstel-

Vanuit deze uithoek in Hoeilaart wordt een vloed van passionele boodschappen vol liefde en haat de wereld in gestuurd

ling tot de Leieschilders is Hoeilaart voor de groep -die zich overigens niet voor één artistiek gat laat vangen- geen levenslange oase maar eerder een vluchtheuvel. Elke verkoop van een werk wordt uitbundig en gezamenlijk gevierd met een kroegentocht, waar in eerste instantie de plaatselijke horeca beter van wordt, maar die dan verder uitdijt tot een dagen- en nachturend gelag tot ver in het Zennegat. Het eindpunt is steevast de 'Serceuil', een sinister Brussels café waar de tafels door doods-kisten zijn vervangen en wandelende geraamtes u bedienen.

Permanente artistieke koorts

Door hun turbulente levenswandel en hun verknochtheid in het uithangen van het beest, zijn ze algemeen bekend als 'de Poten' of 'de Poten van het Beest', waarbij najverige tegenstanders wel eens durven spreken van zielepoten. Dat brengt ons meteen bij de geestelijke leider van het uitbundig gezelschap, Reinold Poot. Deze telg uit de bekende Vlaams-Bra-

16

Marina Van Acker

FOTO: RITA DANIELS

bantse kunstenaarsfamilie, uitgewaaid vanuit bakermat Vilvoorde (met vader-beeldhouwer Rik Poot en grootoom-componist Marcel Poot als de bekendste), straalt een zekere branie uit en een evenwichtige maar kordate zelfzekerheid die ook in zijn doeken is terug te vinden. Figuratief maar niet aan zijn onderwerp gebonden, schildert hij mensachtige naakten, zonder twijfel allemaal vrouwen uit zijn leven. Alle zelfbeklag of kneuterigheid zijn hem vreemd; Zijn vurig betoog over schilderkunst wordt ondersteund met vuistgehamer op tafel. Reinold is steeds kwaad en heeft het vooral gemunt op de 'conceptuele' kunst, stervende ideeën die zich heilig verklaren nog voor de verf droog is. Voor hem gaat het om energie, emotie, intuïtie, vitaliteit. De anderen knikken instemmend. Vanuit deze uithoek in Hoeilaart wordt een vloed van passionele boodschappen vol liefde en haat de wereld ingestuurd, als manifest tegen de rationalisering die ook de kunst in haar greep heeft gekregen. De quasi-chaotische vitaliteit van de groep blijkt een draagvlak voor een permanente artistieke koorts waar ze misschien geen gezegende leeftijd mee zullen halen, maar die alleszins productief werkt.

Screen en zonder ambitie

Ze worden echter allemaal opvallend stil, als het gesprek komt op 'die van

Reinold Poot en Vincent Sturbelle

de overkant'. Ze leeft aan de andere zijde van het dorp, vlakbij de kapel van Welriekende, en heet Marina Van Acker. Stilaan wordt het mij duidelijk dat deze kalme vrouw van een jaar of veertig al de Poten om haar vinger draait, hen zelfs mentaal van op afstand stuurt. Wie de kolonie van modernistische wildebrassen wil kennen, moet uiteindelijk bij de antieke Marina zijn. Terwijl de potige Gothen elkaar zouden vermoorden om het eerst in Venetië aan te komen, is Marina Van Acker opgehouden met exposeren en verschijnt ze alleen op verzoek. Ze schildert in een heel aparte, lyrisch-abstracte stijl die bevrijd en gelouterd aandoet. Heel sporadisch steekt iemand van de kolonie, altijd alleen, het dal over om zich zwiingend te laven aan de sereniteit van deze kunstenaars zonder ambitie.

Raadselachtig loflied

'Voor mij is elk doek een nieuw begin, een geboorte', vertelt ze zacht, terwijl ze haar atelier als een kleine kapel voor mij opent. En: 'Elke bloem verbergt er duizend andere'. Slechts enkele vrouwelijke discipelen duldt ze permanent in haar omgeving, die overgaat in een

tuin van het leven. Marina en haar gezellen nemen als model een bloem, een knoestige tak, een bol knofflook of wat Mandragorabloesem, en schilderen van daaruit een getemperd loflied op de natuur en het leven, ondersteund met ingeplakte jute of behangpapier, texturen die als een orgelklank het gezang zijn zwaartepunt geven zonder het de lichtheid te ontnemen. Als het schilderij is voltooid, is ook de bloem of het stuk natuur verdwenen, of beter: omgetoverd tot een spel van licht en kleur, dat de toeschouwer een totale vrijheid van beeldvorming gunt. In dit wonder zien u en ik wat wij willen en wensen. Ondoorgrondelijk en raadselachtig wenkt het kunstwerk als een woord van liefde voor elkeen die het met de ogen aftast. Alle verfrecepten zijn geheim, ook en zeker voor de Poten. Bij Marina Van Acker is kunst verbonden met geheim, discretie en verborgenheid. Ze mag er niet aan denken dat haar werk zou worden opgenomen in de grote vaart der volkeren, de kunstmarkt, de komedie van de biënnales, triënnales en andere cultuurkermis-sen. Voor de rest is ze veel met haar kinderen bezig, de keuken, de was, de vaat, de tuin, kortom, alles waar 'grote' kunstenaars de neus voor ophalen. Het is beginnen stortregenen. Als ik terugloop over de kolkende IJse en de heuvel aan de overkant bestijgt tot aan de Rowiesstraat om mijn reportage af te ronden, blijken ze allemaal vertrokken te zijn. Aan de deur hangt een laconiek bordje met: 'Gesloten wegens verkoop'.

Johan Sanctorum

Kunstlerkolonie in Hoeilaart

Künstler. Auch heute noch lebt in dieser noch sehr ländlichen Gemeinde eine kleine Kolonie von Malern und Bildhauern, die, wie viele andere vor ihnen, von der unwiderstehlichen Anziehungskraft der faszinierenden Landschaft gefesselt sind. Es handelt sich bei den Künstlern nicht um regionale Bekanntheiten, sondern um Künstler, die auf dem internationalen Ausstellungscircuit ihren festen Platz haben und an vielen Orten ausstellen: Marcus De Vestele, Bern Wéry, Vincent Sturbelle und Reinold Poot. Die Unruhe, die von ihren Werken ausgeht, ist kennzeichnend für diese Künstlerkolonie. Die leben zusammen, ziehen zusammen los, streiten sich, vertragen sich... und jeder Verkaufserfolg eines Künstlers wird gebührend gefeiert. Wer die Kolonie der modernen Wilden kennenlernen will, muss zu Marina Van Acker gehen. Sie malt in ihrem speziellen und aparten lyrisch-abstrakten Stil und jeder Ehrgeiz ist ihr fremd. Sporadisch lassen sich auch die anderen Bewohner der Kolonie bei ihr sehen, um sich an der angenehmen Heiterkeit der Künstlerin zu erfreuen.

OPEN OPENBARE BIBLIOTHEEK

Na het zondags ontbijt een uitstapje maken naar de gemeentelijke bibliotheek is voor mij ontspanning en zinnig tijdverdrijf. Extra krantenvoer slobberen en weekbladen besnuffelen. Weetjes opzoeken en vondsten kopiëren. Vele boeken inkijken en weinige uitverkiezen. Ook wereldwijd dwalen door Internet kan tegenwoordig in onze bibliotheek van Overijse, die riant gevestigd is in het cultureel centrum.

Ik zet me aan de leestafel in de krantenhoek, groet de gepensioneerde pastoor tegenover mij, zie de jongeman naast mij werkaanbiedingen navlooiën en ben op mijn gemak. Meer zelfs: ik voel me verwend door de Vlaamse Gemeenschap, die bij decreet heeft bepaald dat elke Vlaamse gemeente een Nederlandstalige bibliotheek voor haar inwoners moet inrichten.

Rondom mij zijn ook niet-Vlaamse inwoners aanwezig en bezig. Een oma helpt haar kleindochter aan documentatie voor de geschiedenisles. De vrouw is Franstalig, het kind loopt school in het Nederlands en ze verstaan elkaar in fifty-fifty Nederlands-Frans. Aan de balie staan een jonge moeder en haar zontje. Zij maant het jongetje tot kalmte in vloeiend Frans en spreekt behoorlijk Nederlands met de bibliothecaris. Moeder en zoon kozen kinderboeken uit met korte tekstjes in het Nederlands, de taal waarin het jongetje leert lezen. Zo te horen speelt deze bibliotheek in een Vlaamse randgemeente ook haar officiële communautaire rol: ze bevordert behoud en kennis van het Nederlands in de Vlaamse gordel rond Brussel.

'Er staan hier ook mensen van La Hulpe ingeschreven', zegt de bibliothecaris, wijzend naar de Waalse buurgemeente van Overijse. Kinderen van La Hulpe leren lezen in het Frans maar worden ook onderwezen in het Nederlands. En La Hulpe heeft Nederlandstalige inwoners als Overijse Franstalige. 'Boekforensen' heten die grensoverschrijdende lezers, las ik zopas in de krant.

Overijse heeft naast zijn Vlamingen en Franstalige inwijkelingen ook Engels- en Duitstalige gasten in huis. Hebben die wat aan de bibliotheek zoals ze wat aan het zwembad hebben? Nee, tenzij ze voor *Time*, de *Encyclopedia Britannica* en Internet binnenkomen. Het

co-ouder van het bibliotheekdecreet, deed in dat verband in een *Randkrant* al het goede voorstel om in de openbare bibliotheken vertalingen van Vlaamse auteurs aan te bieden. Claus in het Engels, Hemmerrechts in het Duits: anders-taligen zullen hen eerder lezen in de rand dan in hun thuisland. En de Vlamingen moeten eindelijk de boeken van Franstalige Belgen gaan lezen, enzovoort: leeswerk en -plezier op de plank.

Dat zou verdorie wat

anders zijn dan het ongelukkige en achterhaalde gedoe in de zes faciliteitengemeenten. Daar moeten de tweetalige bibliotheken zich naar de verdeelsleutel 75/25 voor respectievelijk Nederlandstalige en Franstalige boeken schikken én naar de kromgegroeide situatie in de gemeente.

In Sint-Genesius-Rode is alles nog van oudsher oké, ook al zou de bibliothecaresse zo te horen de door mij gepropageerde Vlaams-en-open-internationale aanpak verkiezen boven haar 75/25-tweetalige eierdans. In Wemmel heeft de bibliothecaris Franstalige boeken van de rekken moeten gooien om gesubsidieerd te blijven. In Wezembeek-Oppem was daar geen beginnen meer aan. In Linkebeek is het aanbod van Nederlands- en Franstalige boeken fifty-fifty, maar het Franstalige publiek overweldigend in de meerderheid. In Drogenbos is het aanbod ook gelijk en komen ook meer Franstaligen over de vloer, maar de sfeer is er traditioneel tweetaliger en gemoedelijker. Kraainem heeft nog geen openbare bibliotheek, wel een Vlaamse bibliotheek in een parochiezaal en een Franstalige in de Foyer Culturel. Zo wordt de situatie van Sint-Genesius-Rode tot Kraainem almaar door oubolliger en is ze even onhoudbaar als zo'n faciliteitengemeente zelf.

Brigitte Raskin

FOTO: BITA DANIELS

aanbod van Franse boeken in een verdomhoekje van de boekenzaal is bijzonder schraal, laat staan dat van Engelse en Duitse. Ik veronderstel dan ook dat anderstalige inwoners denken dat de bibliotheek er alleen is voor autochtone Overijseenaars.

Dat zint me niet. Ervan uitgaande dat de bibliotheek voor mij blijft wat ze is en per decreet moet zijn, vind ik dat ze ook mag openstaan voor de internationale gemeenschap die in Overijse huist en ook mijn niet-Vlaamse dorpsgenoten mag verwennen. Een interessant anderstalig aanbod en een geïnteresseerd internationaal publiek zouden de bibliotheek van ons Vlaams dorp niet alleen allure geven, maar ook volwassenheid.

Clara Haesaert, Vlaamse dichteres en

Faciliteitengemeenten op zoek naar steun in Vlaanderen

De zes faciliteitengemeenten in de rand trekken momenteel met een sensibiliseringscampagne door het Vlaamse land. Het organiserende Komitee der Randgemeenten, het Algemeen Nationaal Zangverbond en de Vlaamse Cultuur Stichting willen met de actie de rest van Vlaanderen met de neus op de taalproblematiek drukken. Daarmee hopen ze reacties los te weken en met druk op de politici de faciliteiten ongedaan te maken.

De campagne richt zich tot de Vlaamse verenigingen overal in het land. Centraal staat de voorstelling van een (te) lange videofilm over het ontstaan en de evolutie van de taalpro-

'Het grootste obstakel dat moet verdwijnen is het faciliteitenstelsel'

blematiek. De initiatiefnemers boksten de film in elkaar met amateurbeelden, wat het overbrengen van de boodschap bepaald niet altijd ten goede komt. Aan bod komen onder meer de marsen op Brussel, het Egmontpact en de druk op de huurprijzen ten gevolge van de vele Europese inwijkelingen in de randgemeenten. De beelden worden aan elkaar gepraat met commentaar van enkele notoire Vlamingen uit de rand, zoals de voorzitter van het Davidsfonds professor Fernand Van Hemelryck. Naast de videofilm hebben de organisatoren gastsprekers klaar staan die aanvullende uitleg geven over de situatie in De Zes. De sensibiliseringscampagne loopt tot de symbolisch gekozen elfde juli, de feestdag van de Vlaamse gemeenschap. Het pakket kost geïnteresseerde verenigingen 2.000 frank.

Mislukte integratie

Het opzet van de campagne is om de Vlamingen elders in het land bewust te maken van de taalproblemen in de

faciliteitengemeenten. Met druk vanuit de basis op de politici hoopt het Komitee der Randgemeenten de bal sneller aan het rollen te krijgen. Het grootste obstakel dat moet verdwijnen is het faciliteitenstelsel.

'We verzetten ons al 35 jaar tegen de misbruikte faciliteiten', zegt Peter Elslander, woordvoerder van het Komitee der Randgemeenten. 'Het stelsel heeft zijn doel om de anders-taligen te integreren nooit bereikt. De afschaffing ervan moet prioritair zijn bij verdere onderhandelingen over de staatshervorming. Hoewel de reactie laat kwam, juichen we toe dat Vlaams minister Leo Peeters inspanningen levert om het stelsel af te bouwen.' Elslander wijst in dat verband onder meer naar een opiniepeiling van Dimarso waaruit blijkt dat 72% van de Vlaamse politici de strengere toepassing van de faciliteiten boven aan het lijstje met nieuwjaarswensen hebben staan. Maar uit diezelfde opiniepeiling blijkt ook dat deze wens bij de bevolking pas op de elfde plaats komt.

Meer investeren

De organisatoren van de sensibiliseringscampagne, De Zes, vinden het nooit te laat om actie te voeren en wat aan de situatie in de randgemeenten te veranderen. 'We vragen de federale regering de jongste staatshervorming consequent toe te passen en diensten als belasting- en postkantoren over te hevelen naar Vlaanderen in plaats van naar Brussel', betoogt Elslander. 'Aan het toekennen van het EU-stemrecht moeten strenge voorwaarden voor de Europeanen in de rand worden gekoppeld. De Vlaamse regering moet meer investeren in de rand, zeker nu er een overschot is op de begroting. Vooral het project Vlabinvest, dat tot 1999 slechts in 72 laag geprijsde woongelegenheden voorziet, moet meer personeel en aandacht krijgen.'

Stille dood

Opvallend is dat het Komitee der Randgemeenten voor het eerst openlijk een verwijtende vinger durft uitsteken in de richting van de Vlaamse

mandatarissen. 'Sinds de betonning van de faciliteiten en de rechtstreekse verkiezing van schepenen en OCMW-afgevaardigden in 1988, is het zogenaamde Comité der Mandatarissen een stille dood gestorven. De Vlaamse verkozenen hebben geen gezamenlijke spreekbuis meer, net nu de francofone burgemeesters steeds vaker eensluidende standpunten innemen tegen de Vlamingen.' Elslander is van oordeel dat persoonlijke en partijbelangen van de Vlaamse mandatarissen klaarblijkelijk zwaarder zijn gaan wegen dan het algemeen Vlaams belang.'

Veel lof heeft het Komitee der Randgemeenten voor de provincie Vlaams-Brabant, die met beperkte middelen verdienstelijke Vlaamse initiatieven op poten zette. Die inwoners van de rand moeten verder worden gesensibiliseerd om de zaken niet op hun beloop te laten. Ten behoeve daarvan stoomt het Komitee der Randgemeenten een 11-talig nummer van het blad De Zes klaar dat binnen afzienbare tijd in alle bussen van de zes faciliteitengemeenten zal belanden.

An Van hamme

Facility communities seek support

The six facility communities in the outskirts have begun a campaign to raise awareness in the rest of Flanders about the language issue which exists in these communities. 'We've been struggling for 35 years now against abuse of the facilities', says Peter Elslander, spokesperson for the Committee of the Outlying Communities (Komitee der Randgemeenten).

The campaign is aimed at the Flemish associations throughout the country. A central element is the presentation of a (too) long video describing the origin and development of the language problematic. Along with the video, the organisers arrange for guest speakers to further explain and discuss the situation in The Six. According to a recent opinion poll, 72% of Flemish politicians put 'stricter application of facilities' high on their list of new year's wishes. However, the same survey also reveals that this concern occupies only a lowly eleventh place on the general population's list.

RESTAURANDT

FOTO'S: PATRICK DE SPIEGELAERE

Frankrijk kan een puntje zuigen aan de Wemmelse 'cuisine'

Of ik een dag later naar de afspraak kan komen, 'want we moeten morgen naar de koning'. Dat vroeg Jan Humblet, algemeen directeur van het 'Horeca en Sportinstituut Wemmel' nadat er voordien al eens een datum was vastgelegd om eens poolshoogte te komen nemen.

De Horeca-afdeling van het instituut heeft klaarblijkelijk een goede reputatie, want de dag voor ons bezoek verzorgden de leerlingen van het laatste jaar een receptie voor driehonderd genodigden in het paleis van Laken. 'Zo'n ontvangst komt neer op ruim 4.000 toastjes, waarvan een deel warm, met daarnaast een ruime hoeveelheid desserthapjes, plus daarbovenop een assortiment van al of niet gekoelde dranken. Een goede oefening dus voor onze leerlingen', zegt directeur Jan Humblet, die wat trots is op zijn school. 'Onlangs hebben we de vertegenwoordigers van een paar grote Franse horecascholen op bezoek gehad. Allemaal mensen dus die de scepter zwaaien in beroemde koksscholen als die van Straatsburg, Toulon, La Rochelle, Parijs en Bordeaux. Al bij de rondleiding merkte ik dat ze enorm onder de indruk raakten van wat wij hier realiseren. Tijdens het diner dat

we hun daarna hebben voorgeschoteld en dat was klaargemaakt door onze leerlingen, wisten ze helemaal niet meer hoe ze het hadden. Ze waren verrukt en tegelijk overdunderd door het niveau dat wij hier halen.' Humblet hoeft geen pakkende slogan meer te bedenken over de kwaliteit van zijn hotel- en koksafdeling. 'Wij maken wat de Fransen beloven', zegt hij zelfbewust.

Vergeeld verleden

In het kantoor van de directeur hangt een aantal foto's die duidelijk vergrotingen zijn van vergeelde postkaarten en gewone kiekjes van weleer. Op één ervan is een soort kasteel te zien dat tot de Expo van 1935 op de Heizel stond en dienst deed als eerste onderkomen voor de school die in 1920 werd opgericht. Naast de deur van Humblets kantoor hangt een gevelplaat die aan de stichting herinnert en waar merkwaardig genoeg op staat dat de school ressorteerde onder de Minister van Landbouw en niet, zoals vandaag, onder deze van Onderwijs. Een verwijzing naar het feit dat elke minister vroeger ook verantwoordelijk was voor het onderwijs in zijn sector.

Het Horeca- en Sportinstituut Wemmel telt momenteel in totaal 742 leerlingen, waarvan de helft in de horeca-afdeling zit, die overigens ook een bakkerijsectie omvat. 'Enkele jaren geleden hadden wij nog meer

dan 1.000 studenten, maar door allerhande herschikkingen in het onderwijs zijn wij niet langer een instelling van hoger maar van middelbaar onderwijs', zegt directeur Humblet. 'Dat betekent evenwel niet dat de school nu te groot geworden zou zijn. We waren vroeger immers veel te krap behuist en beschikken nu over voldoende ruimte om alles oordeelkundiger te organiseren.'

Rooskleurige toekomst

En hoe zit het met de toekomst van de leerlingen? Volgens de directeur hoeven ze zich alvast geen zorgen te maken dat ze niet aan de bak zouden komen. 'Wie bij ons afstudeert als bakker, is bekwaam om bijvoorbeeld een franchisebakkerij van Panos te runnen. De meesten die uit de horeca-afdeling komen, moeten wel eerst drie tot vijf jaar ervaring opdoen en starten dan eventueel met een eigen zaak.' Volgens Jan Humblet behoren de Belgische hotelscholen, dus ook die van Wemmel, tot de beste ter wereld, als ze dat al niet zijn, en dat is voor de leerlingen de beste garantie dat ze na hun opleiding meteen aan de slag kunnen in de sector van hun keuze.

FD

Praktisch: Horeca- en Sportinstituut Wemmel, met Middenschool, Zijp 14-16, 1780 Wemmel, tel. 02/ 456 01 01 en fax: 02/460 51 91.

Een muzikaal mierennest met meer dan 300 kinderen

'Zingen is de hartenklop van ieder mens', luidt het motto van Jan Devillé, koordirigent en bezieler van de Jan-Niklaasstichting. De gezellige Mierennesthoeve aan de voet van de Dworpse Brui-neput is het muzikale hart van deze muziekbeweging. Iedereen is welkom en wie van muziek houdt, voelt zich in de hoeve onmiddellijk thuis. Muzikanten uit binnen- en buitenland komen er spelen en geven er hun kennis door aan de jeugd. Dat gebeurt in dit muzikale mierennest al 30 jaar.

Jan Devillé nam in 1965 de fakkel van de muziekbeweging over van zijn muzikale vader Jan Niklaas, die hem op zijn beurt van zijn even muzikale vader Jan-Baptist Devillé had gekregen. Die legde in 1874 in Essenbeek/

Halle de fundamente van de stichting met de oprichting van het Sint-Cecilia-koor.

'In het voetspoor van Jan-Niklaas Devillé

'De kinderen leren niet alleen muziek, maar krijgen ook een culturele vorming'

vormde zich een beweging van mensen die musiceren', zegt Katelijne Van Beersel, samen met Jan Devillé, de drijvende kracht achter de stichting. 'Jan en Katelijne tonen de weg, zij zijn de bakens en wij zwemmen', aldus Konrad Kubiak, altviolist bij het BRTN-orkest, maar in zijn vrije tijd graag present in het mierennest. 'Het is hier één grote familie. De kinderen krijgen een schat aan muziek mee voor het leven, voor de toekomst. Kinderen zo'n schat doorgeven, is hen iets geven van jezelf. Je bent ook blij en gelukkig als een ander muzikant het goed doet. Het gaat hier altijd om de groep, nooit om de bijzondere prestaties van één individu.'

Vanaf vier jaar

Jan Devillé valt niet te strikken voor een gesprek. Hij verdwijnt vlug als we eraan komen en dirigeert geanimeerd het Kantateorkest. Katelijne is de bezielster van de jeugdmuziekschool: 'Ik spreek niet graag over aantallen, maar er komen nu toch al meer dan 300 kinderen', zegt ze trots. 'Voor mij telt vooral dat we iets waardevol aan de kinderen kunnen meegeven, en dat bereiken we met onze methode.'

'De kinderen mogen al komen als ze vier jaar zijn. En ze komen van ver, want sommigen wonen op een afstand van 30 à 40 km. Ze worden hier ondergedompeld in de Zoltan Kodaly-methode, die de natuurlijke evolutie van de klankontwikkeling volgt. Ze zingen met intervallen melodietjes in verschillende toonhoogtes. We werken met kleurtjes en handenspel. Zelfs de kleine kinderen leren onmiddellijk een Orff-instrument bespelen. Ze krijgen een eigen instrument als ze er zelf om vragen. Het accent van de methode ligt op akoestische vorming, op het muzikale gehoor. Kinderen leren hier niet alleen muziek kennen, maar krijgen

ook een fijne, culturele vorming.'

Zonder punten of examens

'De kinderen blijven graag komen' zegt Katelijne Van Beersel. 'Bijna nooit geven ze het op. Ze werken hard en daarvoor hebben wij hier geen punten of examens nodig. Telkens als ze voldoende sterk zijn, evolueren ze naar een andere muziekleergroep. Beginnertjes kunnen vrij snel meespelen in het Prelude kinderstrikkorkest, grotere kinderen in het Vivace Jeugdorkest en de volwassenen in het Kantateorkest. Zo'n uitvoeringen werken erg motiverend. Als ze weer wat nieuws hebben bijgeleerd, organiseert hun leraar voor hen een auditie, waarop de ouders worden uitgenodigd. We geven zo'n 50 concerten per jaar, in binnen- én buitenland. We hebben bijvoorbeeld ooit in de Parijse Notre Dame gezongen. Vorig jaar heeft ons jeugdorkest op het Children's Cultural and Art Festival in Shanghai gespeeld. In het jaar 2.000 willen we daar trouwens opnieuw bij zijn. Dat zijn toch prachtige ervaringen voor kinderen.'

Marleen Teugels

van huizen en tuinen

Euforie over Euphorbia

De Euphorbia is in alle opzichten een plant om verliefd op te worden. Het is een prachtige bladplant die bovendien ook een mooie bloeiwijze heeft. Wat op een bloem lijkt is in werkelijkheid een groepje van minuscule bloempjes, omgeven door een kelkachtig omwindsel van samengegroeide blaadjes. Deze schijnbloemen zijn verenigd tot grote groepen in een schermvormige bloeiwijze. Daarnaast draagt de stengel in de oksels van de bladen vaak enkele, minder vertakte bloeiwijzen.

Immense bloemhoofden

Er bestaan euphorbia's voor ongeveer elke standplaats, voor bijna elk seizoen en voor bijna alle doeleinden. De bekendste en alleszins een van de meest spectaculaire euphorbia's die geschikt zijn voor de tuin, is *E. characias*, en dan vooral de subspecies *wulfenii*. Het is een prachtige plant die bijna één meter hoog kan worden met opvallend blauwgroen blad dat ook op dit moment van het jaar zeer aantrekkelijk blijft. De immense geelgroene bloemhoofden verschijnen in mei, ongeveer samen met de late tulpen, met wie ze zeer goed te combineren zijn, en blijven schitterend tot een flink stuk in juli.

Het is een ideale plant voor een kurkdroge en goed doorlaatbare grond zoals aan de voet van een haag of tegen een muur, liefst in volle zon. Hij heeft wel wat ruimte nodig want een volgroeide plant neemt na enkele jaren wel een vierkante meter in beslag.

E. characias heeft de reputatie om niet helemaal winterhard te zijn. Maar hij

Met meer dan 2.000 soorten is het geslacht *Euphorbia* één van de grootste uit de plantenwereld. Ze bestaan in alle mogelijke afmetingen - van de kleinste woestijnplantjes die nauwelijks boven de grond komen tot bijna-bomen van meer dan 30 m hoog - en voor de meest uiteenlopende locaties. Ze worden dan ook overal ter wereld aangetroffen, met uitzondering van Antarctica.

verdraagt toch wel vorst tot -15°. Vriest het harder of gedurende een hele periode, dan zullen waarschijnlijk niet alleen uw euphorbias de geest geven, maar wellicht ook vele andere tuinplanten (al wil ik hier wel aanstippen dat ze bij mij in de tuin onbeschermd de winter van eind '96-begin '97 hebben overleefd). En als het klopt dat we voortaan zachte winters en hete zomers zullen krijgen, is er helemaal geen probleem.

Koesteren of verafschuwen

Naast deze spectaculaire verschijning bestaan er nog minstens een 50-tal andere euphorbia's die meer dan de moeite waard zijn. Laat me er hier nog één enkele vermelden, *E. amygdaloides* var. *robbiae*. Dit is een onmisbare plant voor droge, diepe schaduw (bijvoorbeeld onder bomen of struiken), al doet die het ook uitstekend in volle zon. Hij wordt 30 à 40 cm hoog en heeft dikke, donkergroene

bladrossetten die in april-mei overdekt zijn met geelgroene bloempjes. Hij groeit op plaatsen waar letterlijk geen enkele andere plant wil groeien. Ook zeer geschikt voor zware schaduw (maar dan wel vochtig) is *E. amygdaloides* 'Purpurea'. Vanwege de paarsrode kleur van het blad een plant waarmee mijn inziens voorzichtig moet omspringen. En zeker nooit één enkele plant zetten, want die loopt compleet verloren.

Verschillende soorten wolfsmelk, o.m. de kruisbladige wolfsmelk (*E. lathyrus*), het kroontjeskruid (*E. helioscopia*), de zoete wolfsmelk (*E. dulcis*) - bij de kweekvorm *E. dulcis* 'Chameleon' verkleurt het blad in de herfst prachtig roodbruin - de brede wolfsmelk (*E. platyphyllos*), de stijve wolfsmelk (*E. stricta*), de tuinwolfsmelk (*E. peplus*), het kroontjeskruid (*E. helioscopia*), de heksenmelk (*E. esula*) en de amandelwolfsmelk (*E. amygdaloides*), zijn inheems in België en komen nog vrij algemeen in het wild voor. *E. peplus*, *E. stricta* en *E. helioscopia* zijn bvb. veel voorkomende 'onkruiden' in moestuinen en op braakliggende gronden. Wie houdt van euphorbia's zal deze 'onkruidjes' koesteren, wie geen vreemde indringers verdraagt of slechts een minituintje heeft, zal ze verafschuwen omdat de meeste zich nogal vrijelijk uitzaaien.

Paul Geerts

Vaste Plantenkweker Dirk De Swaef (Ilingenstraat 74, 1750 Lennik, 02/532 12 52) heeft een uitgebreide keuze aan euphorbia's.

Jongeren krijgen de smaak van schaken te pakken

Het jeugdschaken zit in de lift, zoveel is zeker. Ook in de rand raken steeds meer jongeren verslingerd aan deze denksport. We trokken voor meer informatie naar Hugo Vansteenwinckel, Vlaams jeugdschaakleider, die in Strombeek-Bever de jeugd-cursussen coördineert. Een pas opgerichte vzw moet de schaaksport nog aantrekkelijker maken.

België heeft geen schaaktraditie. Op wereldvlak tellen we niet mee. Toch zijn er in een wijde straal rond Brussel tal van schaakclubs: Humbeek, Opwijk, Machelen, Dworp, Ruisbroek, Tervuren en Leuven (twee clubs). Voor het schaken in de rand wordt '98 alvast een feestjaar. De oudste schaakclub uit de streek, die van Humbeek, bestaat twintig jaar. Tien jaar geleden startte ze met een jeugdwerking. Opwijk viert het vijfjarig bestaan van haar jeugdafdeling en zopas zag een nieuwe jeugdafdeling

het licht, die van Machelen. De clubs van Opwijk en Humbeek richtten begin dit jaar samen een nieuwe vzw op om het jeugdschaken in de regio verder te promoten. Door het stijgend

'In de schaakwereld is men het erover eens dat plezier beleven aan het spel belangrijker is dan resultaat halen'

succes bij de jonge deelnemertjes verhuisd Humbeek zijn activiteiten naar het meer prestigieuze cultureel centrum van Strombeek-Bever. De tijd dat opa kleinzoon of -dochter op weg hielp met de beginselen van het edele paard- en loperspel behoort tot het verleden. Sinds de komst van de vijf-stappen-methode van Rob Brunia en Cor van Wijgerden, leert men de jongsten op een professionelere manier omgaan met de verschillende schaakstrategieën. Beide heren komen immers geregeld naar Vlaanderen om onze beste jeugdspelers verder op te leiden. Zij gaven een cursus uit aan de hand waarvan kinderen vrij vlug op een redelijk niveau leren spelen. In Strombeek-Bever kan men bovendien rekenen op de steun van Paul Motwani, een Schot die op twintigjarige leeftijd wereldkampioen bij de jeugd werd.

Beter presteren

Dat het jeugdschaken in de lift zit, bewijzen niet alleen de veertig deelnemers in Strombeek maar ook de vijftientig die dit jaar in Machelen startten. Vanwaar die plotse belangstelling? Volgens Vlaams jeugdleider

Hugo Vansteenwinckel hebben de mediastunts rond Kasparov en Deep Blue, de schaakcomputer die de wereldkampioen onlangs versloeg, daar niet zoveel mee te maken. Hij constateerde wel een opmerkelijke toename van de interesse na een artikel over schaken in het onderwijsvakblad 'Klasse'. Daarin werd gesteld dat schaken een positieve invloed heeft op de schoolresultaten. In sommige scholen in Nederland is schaken overigens een vast onderdeel van het programma. In de rand heeft Van Steenwinckel geen weet van schoolschakers. Hij ontkent niet dat schaken een gunstige invloed op het denkvermogen kan hebben, maar een doorsnee kind komt niet schaken met de bedoeling om op school beter te presteren. In de schaakwereld is men het er trouwens over eens dat kinderen in de eerste plaats plezier moeten beleven aan het spel. Resultaat halen is daaraan ondergeschikt.

Saaie pieten

Volgens Vansteenwinckel vergelijk je schaken het best met muziek. 'Schaken is kunst', vindt hij. 'Je bouwt iets op, je creëert een mooie combinatie. Kinderen beleven plezier in het vinden van een dubbele aanval of in het uitschakelen van een verdediging.' Hij wil af van het cliché dat schakertjes saaie rekenwondertjes zijn. Zijn clubkinderen typeert hij als 'meestal rustige kinderen die graag individueel bezig zijn en vaak muziek beoefenen'. Om dat individualisme te doorbreken vindt hij het belangrijk om in groep te schaken en is hij ook geen voorstander van computerschaken. Het wordt dan een spelletje als één van de vele, vindt hij. De vriendjes in de club zijn zeker zo belangrijk en die heb je niet als je in je eentje tegen de computer speelt. Eén schaduwzijde? Schaken blijft, ook bij kinderen, een mannensport. Bij de jongsten (zes- tot achtjarigen) vind je evenveel meisjes als jongens. Op latere leeftijd vallen de meisjes vlugger af. Een cruciaal moment bij beide seksen is de leeftijd waarop men 'een lief heeft'. Maar wie echt de mikrobe te pakken heeft, komt naderhand terug. Schaken: een vorm van verslaving dus!

Jo Verhenneman

FOTO: RITA DANIELS

Ondanks 'Ierse roots' toch van hier

Niall O'Neill is een van de duizenden Ieren die in België zijn komen wonen sedert Ierland 25 jaar geleden tot de EU is toegetreden. Voor hem is Meise zijn thuis geworden.

In september 1980 ben ik voor het eerst naar België gekomen voor een postacademisch jaar aan het Europa college in Brugge. Ik sprak toen een mondje Frans en had een elementaire kennis van het Duits. Mijn Frans verbeterde met sprongen omdat ik in een studentenhuis woonde met hoofdzakelijk Franstalige studenten. Mijn Nederlands bleef jammer genoeg beperkt tot 'duwen', 'trekken' en 'twee pintjes, alstublieft'.

Het jaar in Brugge werd gevolgd door stages en tijdelijke contracten in Brussel en Luxemburg. In 1984 ben ik bij een consultancybureau voor EU-aangelegenheden in Brussel gaan werken en in 1991 heb ik de overstap gemaakt naar het Europees parlement. In de loop der jaren is mijn

Nederlands sterk verbeterd, wat vooral te danken is aan mijn vrouw Gerda, een Nederlandse vertaalster, die ik in 1982 in Luxemburg heb leren kennen.

Gemoedelijke omgang

Na de geboorte van onze dochter Róisín in 1988 begonnen wij te denken aan een huis in een kindvriendelijke en Nederlandstalige omgeving. Dus gingen wij op huizenjacht in de Brusselse rand en zo ontdekten wij in

'Mensen die zich opsluiten in een kringetje van buitenlanders beseffen niet hoeveel ze missen'

Meise een aantal huizen in aanbouw in een doodlopende straat met veel jonge gezinnen. Onze keuze was gauw gemaakt: er waren winkels, scholen, een bibliotheek, een zwembad en de Nationale Plantentuin op

loopafstand, en dat op nog geen 30 minuten rijden van ons werk vandaan. We hebben nog altijd geen spijt gekregen van onze verhuizing. Róisín en inmiddels ook onze zoon Cillian, gaan in Meise naar school en zijn er helemaal thuis. Hoewel zij er niet zo bij stilstaan, voelen zij zich meer Vlaams dan Iers of Nederlands, en het liefst spreken ze Nederlands.

Hoewel wij hier steeds Nederlands spreken, valt het ons op dat ook anderstaligen in Meise terecht kunnen. Als mijn ouders bij ons op bezoek zijn, gaan die dan ook met veel plezier naar de bakker, de markt, enz. omdat de mensen in alle gemoedelijkheid moeite

doen om zich zonodig in een andere taal, in dit geval Engels, verstaanbaar te maken. Het enige wat ik zou willen is dat voor sommige ingewikkelde plaatselijke voorschriften, en dan bedoel ik met name het sorteren van huisvuil, informatie in andere talen beschikbaar zou zijn want het is een hele klus om aan logés die wat langer

FOTO: RITA DANIELS

blijven en het Nederlands niet machtig zijn, duidelijk te maken welk afval in welke vuilniszak moet en wat bijvoorbeeld 'GFT' of 'PMD' is.

Gemeentelijk stemrecht

Wij kijken er al naar uit om aan de volgende gemeenteraadsverkiezingen te mogen deelnemen. In de partijpolitieke lectuur die we in onze brievenbus vinden, wordt soms gesuggereerd dat wij, niet-Belgische EU-burgers - en erger nog, de 'Eurocraten' - een bedreiging zouden vormen voor de plaatselijke democratie. Wij hopen dat recht te kunnen zetten. Net als de meeste EU-ambtenaren zijn wij voor lange tijd in België. Sommigen verkiezen weliswaar om zich op te sluiten in een kringetje van buitenlanders, maar die mensen beseffen vaak niet hoeveel ze missen. Ik ben onder de indruk van het vele dat de randgemeenten te bieden hebben, zowel cultureel als op het vlak van de sportieve vrijetijdsbesteding.

In het Iers bestaat het gezegde 'níl aon tinteán do mar thintéan fein' (er is geen betere haard dan je eigen haard). Als tegen het einde van dit jaar ons nieuwe huis in Meise klaar is, zal dat zeker ook voor ons opgaan.

Niall O'Neill

Niall O'Neill est l'un des milliers d'Irlandais qui sont venus s'installer en Belgique depuis que l'Irlande est devenue membre, voici 25 ans, de l'UE. Avec son épouse, une traductrice hollandaise, il s'est mis à la recherche d'une maison située dans un cadre agréable pour les enfants. Lorsqu'ils ont découvert Meise, ils n'ont pas hésité

Vivre à Meise

longtemps. 'On y trouve, à proximité immédiate de chez nous, des magasins, des écoles, une bibliothèque, une piscine et le Jardin Botanique National de Belgique, et nous sommes à moins de 30 minutes de notre lieu de travail. Aujourd'hui encore, nous continuons à nous féliciter d'être venus nous installer ici', déclare Niall O'Neill, qui attend avec impatience de pouvoir participer aux prochaines élections communales. 'Certaines personnes suggèrent, dans certains milieux, que nous autres, citoyens non belges mais ressortissants de l'UE, représenterions une menace pour la démocratie locale. Nous espérons pouvoir rectifier cette perception. Tout comme la plupart des fonctionnaires de l'UE, nous sommes en Belgique pour une période prolongée. Certains choisissent, il est vrai, de s'isoler dans des cercles fermés réservés aux étrangers, mais ces personnes, le plus souvent, ne se rendent pas compte de ce qu'ils manquent.'